LERNUNTERLAGE zum WERTE- UND ORIENTIERUNGSKURS

MEIN LEBEN IN ÖSTERREICH

Chancen und Regeln

ÖIF
ÖSTERREICHISCHER
INTEGRATIONS
FONDS

EUROPA
INTEGRATION
ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Deutsch/Paschtu

Hinweis

Die Inhalte der vorliegenden Lernunterlage sind sprachlich bewusst einfach gehalten. Dadurch soll sie auch für Flüchtlinge mit geringen Deutschkenntnissen verwendbar sein. Spezifische Details können folglich weniger differenziert abgebildet werden.

Die Lernunterlage basiert auf der Broschüre „Zusammenleben in Österreich – Werte, die uns verbinden“ des Bundesministeriums für Europa, Integration und Äußeres, in der unsere Grundwerte erstmals vertieft im Kontext Integration behandelt wurden.

Impressum

Herausgeber:
Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres,
Minoritenplatz 8, 1010 Wien, www.bmeia.gv.at;
Medieninhaber/Hersteller:
Österreichischer Integrationsfonds,
Schlachthausgasse 30, 1030 Wien, www.integrationsfonds.at
Grafik-Design: trafikant – Handel mit Gestaltung.
Druck: Lindenau Productions GmbH

Disclaimer

Diese Broschüre beinhaltet Basisinformationen, auf spezifische Details wurde bewusst verzichtet. Die angeführten Informationen sind mit größtmöglicher Sorgfalt zusammengestellt worden. Alle Angaben sind ohne Gewähr und unter Ausschluss jeglicher Haftung. Die Broschüre richtet sich immer an beide Geschlechter.

V. 2016-06-29

LERNUNTERLAGE zum WERTE- UND ORIENTIERUNGSKURS

MEIN LEBEN IN ÖSTERREICH

Chancen und Regeln

EUROPA
INTEGRATION
ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

ÖIF ÖSTERREICHISCHER INTEGRATIONS FONDS

Inhalt

6 Einleitung
6 Vorwort des Integrationsministers und des Geschäftsführers des Österreichischen Integrationsfonds
8 Einführende Worte der Expertengruppe

12 Einführung
14 Allgemeine Informationen
15 Geschichte und Auswirkungen auf die Gegenwart

20 Stellenwert von Sprache und Bildung
22 Einleitung
23 Sprache
25 Berufsausbildung in Österreich: die Lehre
26 Erwachsenenbildung
26 Rechte & Pflichten

30 Arbeitswelt und Wirtschaft
31 Einleitung
33 Unterschiedliche Arbeitsformen
35 Pflichtversicherung
36 Gleichberechtigung und Gleichbehandlung in der Arbeitswelt
37 Umgang mit Geld

38 Gesundheit
39 Einleitung
41 Allgemeine Informationen
42 Notfallnummern
43 Gesundheitsvorsorge

44 Wohnen und Nachbarschaft
45 Einleitung
46 Hausordnung
48 Ruhezeiten und Nachtruhe
48 Müllentsorgung
49 Informelle Regeln der Nachbarschaft

50 Prinzipien des Zusammenlebens – rechtliche Integration
51 Einleitung
53 Menschenwürde – durch Grund- und Menschenrechte
55 Freiheit – durch Freiheitsrechte, Verantwortung und Solidarität
57 Sicherheit – durch Machtverteilung, Demokratie und Rechtsstaat

62 Vielfalt des Zusammenlebens – kulturelle Integration
63 Einleitung
64 Verhältnis von Religion und Staat
65 Religionen
66 Familie und Zusammenleben
66 Gewaltfreies Familienleben
67 Freiwilliges Engagement
68 Interkulturelle Begegnung

Sehr geehrte Leserinnen und Leser!

Sie befinden sich in Österreich – einem Land, in dem Menschen unterschiedlichster Herkunft in Sicherheit und Freiheit zusammenleben. Das eröffnet Menschen in Österreich viele Chancen, Rechte und Pflichten. Die Grundlage des friedlichen Zusammenlebens sind unsere gemeinsamen Werte. Dieses Wertefundament ist die Voraussetzung für unseren gesellschaftlichen Zusammenhalt. Im Rahmen unserer Gesetze und unseres Wertefundaments können Sie in Österreich Ihr Leben frei gestalten und Ihren religiösen, kulturellen oder ideellen Überzeugungen nachgehen. Das Recht geht in Österreich vom Volk aus. Grund- und Menschenrechte gelten hier für jede Person. Diese Regeln sind von jedem Mann und jeder Frau in Österreich zu respektieren und einzuhalten. Es ist uns auch wichtig, dass jeder Mensch in Österreich an den wesentlichen gesellschaftlichen Prozessen teilnimmt und Verantwortung für sich und seine Mitmenschen übernimmt. Dafür ist es notwendig, dass Frauen und Männer am Bildungssystem teilnehmen und ihre Qualifikationen am Arbeitsmarkt einsetzen. Nur so können wir unseren hohen Lebensstandard auch zukünftig halten.

Diese Broschüre soll Sie bei Ihrem Integrationsprozess in unserem Land bestmöglich unterstützen. Sie enthält wesentliche Informationen über die Grundregeln unseres Zusammenlebens. In der Broschüre findet sich gleichzeitig nützliches Wissen für wichtige Bereiche unseres Alltags. Wir erwarten uns Ihre aktive Teilhabe am beruflichen und gesellschaftlichen Leben und freuen uns über Ihre Mitgestaltung. Für Ihr neues Leben in Österreich möchte ich Ihnen alles Gute wünschen!

Sebastian Kurz
Bundesminister für Europa, Integration und Äußeres

Sehr geehrte Damen und Herren!

Österreich ist ein Land voller Möglichkeiten und Chancen für jeden Einzelnen, ein erfolgreiches Leben zu führen. Friede, persönliche Freiheit, Respekt und Toleranz, aber auch das Engagement der Menschen im Berufsleben sind die Grundlage für den Wohlstand unserer Gesellschaft. Die österreichische Bundesverfassung ist dabei die Grundlage unserer gemeinsamen Werte, die unsere Gesellschaft zusammenhalten.

Nur wenn sich Menschen, die nach Österreich kommen, möglichst schnell integrieren, kann das Zusammenleben auf Dauer funktionieren. Integration bedeutet dabei: a) Dialogfähigkeit durch die deutsche Sprache, b) Selbsterhaltungsfähigkeit durch Arbeit, c) Akzeptanz der österreichischen Rechts- und Werteordnung sowie d) Respekt für verschiedene Lebensweisen. Um Flüchtlinge und Zuwander/innen, die in Österreich leben, mit unserer Werteordnung vertraut zu machen, vermittelt der Österreichische Integrationsfonds (ÖIF) in Orientierungskursen die Grundlagen unserer Gesellschaft. Diese Lernunterlage begleitet das Kursangebot und liefert Details zu den dort vermittelten Inhalten, sei es der Umgang mit Nachbarinnen und Nachbarn, die Gleichberechtigung von Mann und Frau und praktische Dinge wie Mülltrennung. Gemeinsam mit dem Erwerb der deutschen Sprache und der Eingliederung in den Arbeitsmarkt sind sie Eckpfeiler für einen guten Start in Österreich.

Franz Wolf
Geschäftsführer Österreichischer Integrationsfonds

Einführende Worte

Integration ist die Voraussetzung, um in die Mitte der österreichischen Gesellschaft zu gelangen.

In Österreich sind Sie sicher und frei. Hier haben Sie viele gute Chancen und Möglichkeiten. Nutzen Sie diese Möglichkeiten! Wir erwarten uns, dass Sie an den wirtschaftlichen, sozialen, politischen und kulturellen Prozessen in Österreich teilnehmen. Das geht nur dann, wenn Sie sich bilden, neue Qualifikationen erwerben und neue Dinge lernen. Sie müssen Ihre Qualifikationen dann in der österreichischen Arbeitswelt einsetzen. Nur so können Sie für sich und Ihre Familie sorgen – das ist unbedingt notwendig.

Auch in Ihrem privaten Leben sollen Sie ein Teil der österreichischen Gesellschaft werden. Sie können hier Menschen kennenlernen und neue soziale Kontakte aufbauen.

Die Grund- und Menschenrechte sind die Basis für all diese Chancen und Möglichkeiten. Alle Menschen haben diese Rechte. Die Basis der Grund- und Menschenrechte ist die Menschenwürde.

Grund- und Menschenrechte, die in Österreich gelten, sind zum Beispiel:

- **Menschenwürde:** Jeder Mensch ist gleich viel wert.
- **Frauen und Männer** haben die gleichen Rechte und Pflichten.
- **Freiheit:** Jeder Mensch kann sein Leben frei gestalten, solange er nicht gegen das Gesetz verstößt.
- **Demokratie:** Das Recht geht vom Volk aus.
- **Rechtsstaat:** Behörden, die Polizei und Gerichte dürfen nur aufgrund der Gesetze handeln.

- **Aufteilung der Staatsmacht:** Die staatliche Macht ist auf mehrere Stellen verteilt. Diese Stellen kontrollieren sich gegenseitig.

Niemand darf uns diese Rechte nehmen. Egal, ob eine Person aus Österreich oder einem anderen Land kommt. Egal, ob sie fliehen musste, ob sie aus anderen Gründen hierhergekommen oder hier geboren ist. Auch die Religion, die Hautfarbe, die politische Meinung und die sexuelle Identität von einem Menschen sind nicht entscheidend. Es ist egal, ob man eine Frau oder ein Mann ist, ob man verheiratet oder nicht verheiratet ist, ein Kind einer verheirateten oder nicht verheirateten Person oder ein Erwachsener ist oder ob man zu einer Minderheit gehört. Es ist außerdem egal, ob eine Person arm oder reich ist oder ob sie gesund ist.

Der Staat garantiert uns diese Rechte mit seinen Gesetzen. Niemand steht über diesen Gesetzen. Keine Behörde, keine Religion und keine kulturelle oder moralische Meinung. In Österreich dürfen wir kritisieren und sagen, was uns nicht gefällt. Wir alle sollen unsere eigenen Rechte und die Rechte von anderen Menschen schützen.

Auch in Österreich waren die Menschen nicht immer frei und sicher. Es war ein langer Weg zu diesen Rechten, die hart erkämpft wurden. Heute erscheinen uns diese Rechte ganz normal. Aber wir müssen trotzdem weiterhin dafür arbeiten, dass das so bleibt. Auch von Ihnen erwarten wir, dass Sie mit uns zusammen daran arbeiten. In Österreich ist es normal, dass Menschen aus verschiedenen Ländern und Kulturen zusammenleben.

Es ist dabei nicht entscheidend, aus welchen Gründen jemand nach Österreich gekommen ist. Die Integration von anerkannten Flüchtlingen ist sehr wichtig, damit das Zusammenleben in unserer Gesellschaft weiterhin funktioniert.

Für ein erfolgreiches Leben in Österreich sind vor allem diese Themen wichtig:

1. Deutsch lernen und Deutsch sprechen

Deutsch sprechen, schreiben und lesen zu können, ist die Grundlage für den Einstieg in die österreichische Gesellschaft. So können Sie verstehen, was in Ihrer Umwelt passiert, und einen Beruf finden. Vor allem Schreiben und Lesen haben dafür eine große Bedeutung. Wenn Sie uns auf Deutsch ansprechen, sehen wir das als Zeichen der Wertschätzung und freuen uns über das entgegengebrachte Vertrauen. Wir wollen einander besser kennenlernen. Zeigen Sie sich offen und interessiert! Beide Seiten können davon profitieren. So gibt es weniger Vorurteile und weniger Missverständnisse.

2. Berufliche Qualifikationen erwerben und einsetzen

In Österreich erwarten wir, dass man Qualifikationen für den Beruf erwirbt und später mit einer Arbeit das eigene Leben finanziert. Sie brauchen also gute Qualifikationen für den Arbeitsmarkt. Diese bekommen Sie durch Bildung. Mit diesen Fähigkeiten können Sie sich und Ihrer Familie ein wirtschaftlich stabiles Leben schaffen. Manche Menschen können nicht (mehr) selbst für sich sorgen. Sie können Hilfe vom Staat bekommen, wenn sie diese brauchen. Diese Solidarität kann aber nur funktionieren, wenn arbeitsfähige Menschen in Österreich arbeiten und Steuern und Abgaben zahlen und so das System erhalten. Auch Sie sollen dazu Ihren Beitrag leisten, indem Sie möglichst bald einen Beruf ausüben.

3. Grund- und Menschenrechte verstehen und vorleben

Die Grund- und Menschenrechte sind die Basis für das österreichische Rechtssystem.

Sie sichern ein friedliches und menschenwürdiges Zusammenleben in unserem Land. Es ist daher wichtig, dass Sie diese Grundwerte verstehen, respektieren und mittragen. Sie sollen verstehen, warum uns diese Werte wichtig sind. Sie sollen die Fähigkeit erwerben, unsere Wertehaltung zu teilen. Wir erwarten von Ihnen, dass Sie am gemeinsamen Projekt Österreich mitarbeiten.

Österreich bietet faire Chancen für jeden Menschen, unabhängig von seiner Herkunft. Dafür erwartet Österreich, dass sich alle für ein friedliches und verantwortungsvolles Zusammenleben einsetzen und sich an die Gesetze halten.

In Österreich gibt es vielleicht andere Regeln, wie die Leute miteinander umgehen, als in dem Land, aus dem Sie kommen. Wer nach Österreich zuwandert, muss diese Regeln befolgen, auch wenn sie ungewohnt sind. Sie können dabei immer Menschen fragen, die schon länger hier leben. Man hilft Ihnen bestimmt gerne.

Wir möchten Sie bei Ihrem Start in Österreich bestmöglich unterstützen. In dieser Broschüre finden Sie dazu eine erste wichtige Orientierung über die Gesellschaftsordnung in Österreich. An diese Gesellschaftsordnung müssen Sie sich halten.

Wir freuen uns auf Ihre Mitwirkung und zählen darauf. Wir werden Sie dabei unterstützen. Wir wünschen Ihnen alles Gute für Ihren persönlichen Lebensweg in Österreich!

Prof. MMag. Dr. Ilan Knapp
Dr. Karin Kneissl
Ao. Univ.-Prof. DDr. Christian Stadler

EINFÜHRUNG

- Für das Leben in Österreich ist es notwendig, sich im Land orientieren zu können.
- Für das gute Zusammenleben in Österreich sind ein paar Informationen zur Geschichte Österreichs sehr nützlich.

Allgemeine Informationen

Österreich ist ein demokratischer Bundesstaat und eine parlamentarische Republik.

- Österreich ist fast 84.000 km^2 groß.
- Einwohnerzahl: ca. 8,5 Mio.
- Neun Bundesländer mit jeweils einer Landeshauptstadt
- Österreich hat acht Nachbarländer.
- Österreich ist Mitglied der Europäischen Union (EU).
- Die wichtigste Sprache und Staatssprache ist Deutsch.
- Die Währung ist der Euro (€).

ÖSTERREICH BESTEHT AUS NEUN BUNDESLÄNDERN

Geschichte und Auswirkungen auf die Gegenwart

Hinweis: Das folgende Kapitel gibt einen sehr kurzen Einblick in ausgewählte Perioden der österreichischen Geschichte. Der Fokus liegt auf dem Zweiten Weltkrieg und dessen Folgen für Österreich. An diesem Beispiel soll man verstehen, dass Österreich in der Vergangenheit sehr viele leidvolle Erfahrungen gemacht hat, die den Menschen in Österreich bis heute bewusst sind. Das Kapitel erklärt aber auch, welche Konsequenzen Österreich aus dieser dunklen Vergangenheit gezogen hat: Nämlich nach dem Zweiten Weltkrieg ein friedliches, freies und demokratisches Österreich zu errichten und dieses unter allen Umständen für die Zukunft zu bewahren.

TIPP

Wenn Sie mehr Informationen zur Geschichte erfahren möchten, schauen Sie zum Beispiel auf **www.staatsbuergerschaft.gv.at.**

In Europa gab es über Jahrhunderte viele Kriege und Revolutionen. Man kämpfte um Land, um wirtschaftlichen Einfluss, Glauben, Freiheit, Bürgerrechte etc. Die demokratischen Freiheiten und der hohe Standard der Menschenrechte sind das Resultat eines langen Geschichtsprozesses. Heute lebt man in Österreich menschenwürdig in Freiheit und Sicherheit. Das war aber lange Zeit nicht so. Deswegen sind Freiheit und Sicherheit für die Menschen in Österreich besonders wichtig. Beides soll für die Zukunft bewahrt und erhalten werden. Jeder Mensch, der in Österreich lebt, hat dazu beizutragen.

Noch im 20. Jahrhundert gab es zwei große Weltkriege, die vor allem auch in Europa stattgefunden haben. Im Zweiten Weltkrieg (1939–1945) war Österreich ein Teil von Nazi-Deutschland. Den Namen „Österreich" gab es während der Zeit des Nationalsozialismus nicht. Der Staat „Österreich" existierte nicht mehr.

In Nazi-Deutschland hat in dieser Zeit der Diktator Adolf Hitler regiert. Unter Adolf Hitler wurden bestimmte Gruppen von Menschen systematisch verfolgt und ermordet. Dazu gehörten unter anderen Juden, Roma und Sinti, Angehörige der slowenischen und der tschechischen Minderheit, Anhänger/innen und Priester der christlichen Kirchen, Homosexuelle, Menschen mit Behinderung und politische Gegner des Nationalsozialismus. Millionen Menschen sind Opfer dieser Diktatur geworden und gestorben. Damals unterstützten viele Österreicherinnen und Österreicher leider Adolf Hitler. Das ist mit Abstand das dunkelste Kapitel in der Geschichte unseres Landes.

Das Verbotsgesetz

Aufgrund dieser schrecklichen Ereignisse gilt in Österreich heute das sogenannte Verbotsgesetz. Das Gesetz verbietet den Versuch, eine der nationalsozialistischen Organisationen (NSDAP, SS, SA etc.) wieder aufzubauen oder sich irgendwie für ihre Ziele zu betätigen. Auch Organisationen, die diesen Aufbau zum Ziel haben, sind verboten. Außerdem ist es (vor allem in Presse und Rundfunk) verboten, dass man zu den Zielen solcher Organisationen aufruft. Auch nationalsozialistische Verbrechen zu verharmlosen oder zu leugnen, ist verboten.

Das Verbotsgesetz soll eine Wiederholung der nationalsozialistischen Terrorherrschaft verhindern. Vor allem die Verharmlosung der Verbrechen unter Adolf Hitler sieht man als einen ersten Schritt zu ähnlichen oder schlimmeren Ereignissen, die man von Anfang an verhindern muss. Das Verbotsgesetz soll sicherstellen, dass sich diese menschenverachtende Ideologie nicht noch einmal verbreitet.

1945 kapitulierte Nazi-Deutschland. Die Sieger im Zweiten Weltkrieg waren die USA, Großbritannien, Frankreich und die Sowjetunion. Österreich war zwischen 1945 und 1955 von den USA, Großbritannien, Frankreich und der Sowjetunion

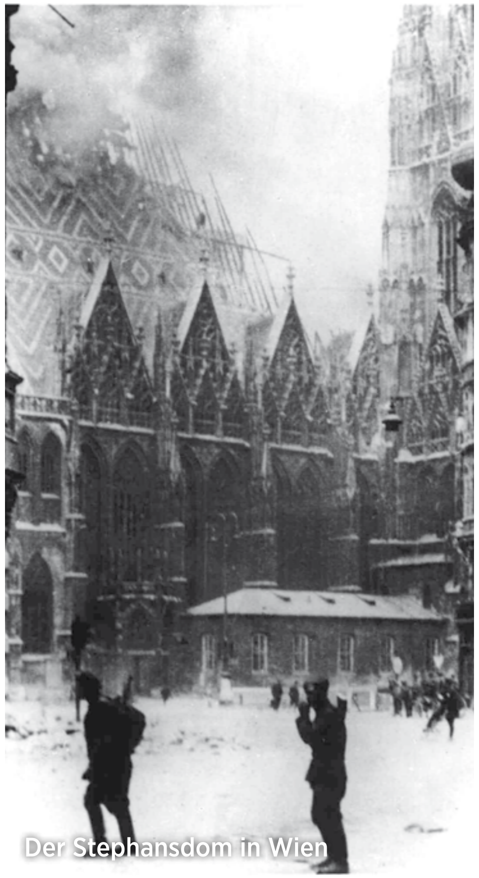

Österreich wurde im 2. Weltkrieg stark zerstört und unter großen Mühen zu einem unabhängigen, friedlichen Staat wiederaufgebaut.

in vier Besatzungszonen geteilt. Es fanden aber bereits demokratische Wahlen statt. Österreich erlangte erst 1955 die volle Freiheit. Dann wurde Österreich ein unabhängiger, neutraler Staat. Nach dem Krieg hatten viele Menschen keine Wohnung und keine Arbeit. Es gab wenig zu essen. Das Land war vom Krieg zerstört.

Die Menschen in Österreich haben das Land mit viel Arbeit, Fleiß und Mühe wieder aufgebaut. Langsam ging es den Menschen auch wirtschaftlich besser.

Viele glaubten nun auch an die Zukunft Österreichs. Heute fühlen sich die Menschen wieder als Österreicherinnen und Österreicher.

Der wirtschaftliche Erfolg Österreichs bedeutete auch: Viele Menschen sind vom Land in die Stadt gezogen. Und viele Arbeitskräfte sind aus dem Ausland nach Österreich gekommen. Moderne Firmen, Industriebetriebe und Unternehmen sind entstanden. Die gute Wirtschaft wird durch hart arbeitende Frauen und Männer in Österreich getragen. Darunter sind viele Zuwanderinnen und Zuwanderer, die einen wichtigen Beitrag für den Wohlstand in Österreich leisten.

Es leben rund 8,5 Millionen Menschen in Österreich. Von ihnen sind rund 1,5 Millionen in einem anderen Land geboren. Das heißt: Jede sechste Einwohnerin bzw. jeder sechste Einwohner Österreichs ist eine Zuwanderin oder ein Zuwanderer. Daran sieht man, wie international und vielfältig Österreich geworden ist.

Die schlechten Erfahrungen aus der Geschichte haben Österreich verändert. Sie dürfen nicht wieder passieren. Österreich hat aus seiner Geschichte gelernt. Für die Menschen in Österreich sind darum heute folgende Prinzipien besonders wichtig und nicht zu verhandeln. Jeder Mensch, der in Österreich lebt, muss seinen Beitrag dazu leisten:

- Frieden erhalten
- Grund- und Menschenrechte einhalten (siehe Seite 9 sowie Seite 53 und 54)
- Demokratische und rechtsstaatliche Strukturen beibehalten und die Verfassung und Gesetze einhalten
- Zu politischer und wirtschaftlicher Stabilität beitragen
- Bildungs-, Gesundheits- und Sozialsystem erhalten
- Mit den natürlichen Ressourcen und der Natur sorgfältig umgehen

In Österreich leben die Menschen friedlich miteinander.

Alle Bürgerinnen und Bürger in Österreich arbeiten daran, dass diese Prinzipien aufrechtbleiben. Alle haben dafür die Verantwortung und alle sollen dazu beitragen, damit ein gutes Miteinander langfristig möglich ist. Dies gilt unabhängig von der Herkunft, Sprache, Religion oder Kultur der hier lebenden Menschen. Nur wenn alle ihre Möglichkeiten nutzen und sich einbringen, kann das positive Zusammenleben in Österreich gesichert werden.

STELLENWERT VON SPRACHE UND BILDUNG

- Deutsch zu lernen ist absolut notwendig, um in Österreich einen Beruf zu finden und sich im Alltag zurechtzufinden.
- In Österreich gibt es gute Möglichkeiten sich zu bilden, also zu lernen und Qualifikationen zu erwerben. Das Bildungssystem ist für alle offen. Der Staat Österreich finanziert diese Bildung zu einem großen Teil.
- Bildung ist für die Menschen in Österreich sehr wichtig. Frauen erhalten in Österreich die gleiche Bildung wie Männer.
- Kinder müssen in Österreich in die Schule gehen. Die Eltern kümmern sich darum, dass die Kinder die Schule besuchen und unterstützen sie im schulischen Fortkommen.

Einleitung

Bildung ist für die Österreicherinnen und Österreicher sehr wichtig. Jede Frau und jeder Mann bekommt in Österreich eine gute Bildung. Es ist egal, wie alt man ist, woher man kommt oder wie viel Geld man hat. Alle haben hier die gleichen Chancen. Der Staat Österreich finanziert die öffentlichen österreichischen Schulen.

Eine gute Bildung hilft, ein gutes Leben zu führen. Mit einer guten Bildung lernt man, über wichtige Fragen nachzudenken. Man lernt auch, sich offen, kritisch und neugierig mit Hintergründen und Zusammenhängen auseinanderzusetzen.

Seine Qualifikationen soll man dann auch in der Arbeitswelt benützen. Das gilt für alle: Frauen und Männer, egal, woher sie kommen und wie viel Geld sie haben. Jeder Mensch soll das, was er kann, so gut es geht am Arbeitsmarkt einsetzen.

Nur wenn möglichst viele Menschen in Österreich arbeiten gehen und Steuern und Abgaben zahlen, kann das Bildungssystem so gut bleiben, wie es ist. Dann können auch unsere Kinder von einer guten Bildung profitieren.

Im Bildungssystem gibt es sehr klare Regeln und Pflichten für alle. Es gibt zum Beispiel eine Kindergartenpflicht und eine Schulpflicht, das heißt, Kinder in einem bestimmten Alter müssen in den Kindergarten und in die Schule gehen. In der Schule gibt es auch Regeln, die alle Kinder kennen und befolgen müssen: die sogenannte Schulordnung. Wenn man sich an diese Regeln und Pflichten hält, hat man später gute Chancen im täglichen Leben und im Berufsleben.

Im österreichischen Bildungssystem, wie in allen anderen Lebensbereichen auch, sind Frauen und Männer gleichberechtigt. Es ist daher in Österreich ganz selbstverständlich, dass Frauen Kindergartenpädagoginnen, Lehrerinnen oder

Universitätsprofessorinnen sind bzw. andere wichtige Positionen im Bildungssystem innehaben.

Sprache

Die Staatssprache in Österreich ist Deutsch. Das bedeutet, dass man Deutsch im Umgang mit anderen verwendet. Deutsch braucht man vor allem auch im öffentlichen Bereich (z.B. in der Schule, beim Arzt und auf Behörden). Deshalb ist es sehr wichtig, schnell und gut Deutsch zu lernen.

Deutschkurse sind wichtig, um sich in Österreich zurechtzufinden.

Es hilft, einen Deutschkurs zu besuchen. Am besten lernt man die Sprache, wenn man viel mit anderen Leuten in Österreich spricht und somit übt. Die Angst, dass man die Sprache noch nicht gut genug spricht oder Fehler macht, ist unbegründet. Denn viele Menschen werden Geduld haben, weil sie sehen, dass man sich bemüht.

TIPP

Sie können aber auch selbst Deutsch üben. Zum Beispiel auf der Internet-Seite **sprachportal.integrationsfonds.at** des Österreichischen Integrationsfonds.

Lernen ist in Österreich sehr wichtig für die Menschen. Das passiert nicht nur in der Schule. Man kann immer und überall lernen, auch in der Familie, mit Freunden und auch, wenn man schon älter ist.

DAS ÖSTERREICHISCHE BILDUNGSSYSTEM

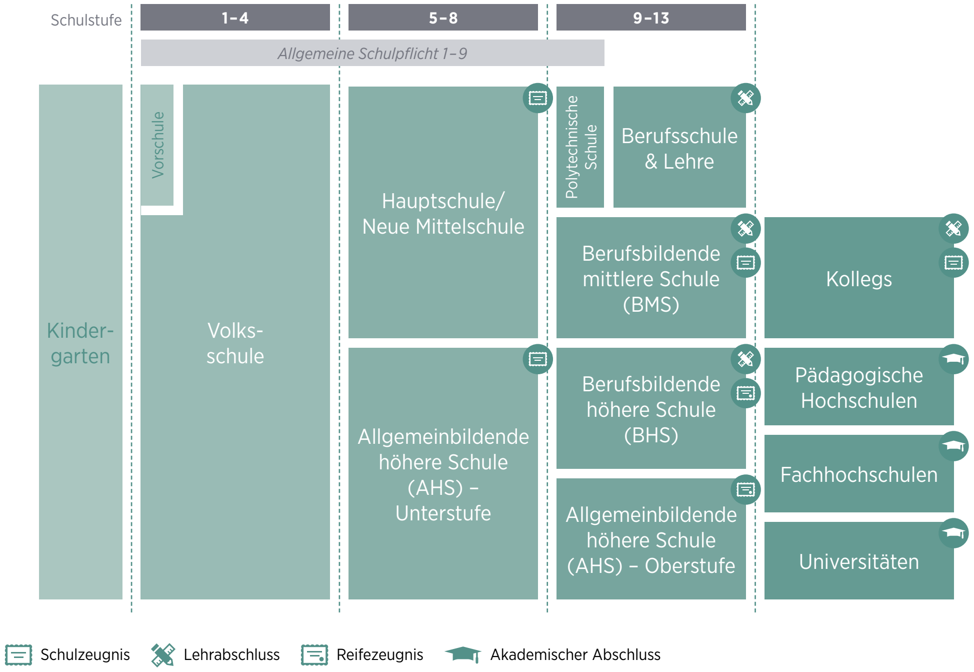

Die Lehre ist etwas Besonderes im österreichischen Bildungssystem.

Berufsausbildung in Österreich: die Lehre

In der Lehre lernen junge Menschen einen bestimmten Beruf und besuchen zur gleichen Zeit auch eine Berufsschule. Am Ende der Lehre machen sie eine Prüfung (die Lehrabschlussprüfung). Wenn man eine Lehre gemacht hat, ist man eine Facharbeiterin oder ein Facharbeiter. (Man kann auch Geselle oder Gesellin sagen.) Eine Lehre dauert 2 bis 4 Jahre. Mit der Lehre kann man nach dem Ende der Schulpflicht (also mit 15 Jahren) beginnen. Es gibt ungefähr 250 verschiedene Lehrberufe.

Lehrberufe sind zum Beispiel:

- Koch/Köchin
- Bäcker/Bäckerin
- Tischler/Tischlerin
- Mechatroniker/Mechatronikerin (Kombination aus Mechanik und Elektronik)
- Einzelhandelskaufmann/Einzelhandelskauffrau
- Maurer/Maurerin

TIPP

Auf **www.berufskompass.at** finden Sie eine Liste mit Lehrberufen.

Erwachsenenbildung

Nicht nur Kinder und junge Menschen können sich in Österreich bilden. Auch für erwachsene Menschen gibt es viele Möglichkeiten etwas zu lernen. Es gibt nicht nur Sprachkurse. Erwachsene können z.B. Schulabschlüsse noch nachholen, wenn sie bereits ins Arbeitsleben eingetreten sind. Es gibt viele öffentliche und private Stellen, wo sie das machen können. Österreich hat ein großes Angebot für alle Menschen, die etwas lernen wollen. Jeder Mensch soll diese Möglichkeiten nützen und damit das Beste aus seinem Leben machen. Dafür ist man selbst verantwortlich.

Rechte & Pflichten

Kindergartenpflicht

Bildung beginnt in Österreich schon vor der Schulzeit. Alle Kinder im Alter von 5 bis 6 Jahren müssen in Österreich ein Jahr lang den Kindergarten besuchen. Die meisten Kinder unter 5 Jahren gehen auch schon in den Kindergarten. Damit Mütter und Väter bald wieder einen Beruf ausüben können, gibt es Einrichtungen, wo auch sehr kleine Kinder sehr gut betreut werden. Zum Beispiel in Kinderkrippen oder bei sogenannten Tageseltern. Kinder können in Österreich schon sehr früh den Kindergarten besuchen. Der Kindergarten ist die erste Bildungseinrichtung in Österreich. Ab 5 Jahren müssen die Kinder verpflichtend in den Kindergarten gehen. Es bringt jedoch viele Vorteile für die Kinder, wenn sie bereits vorher einen Kindergarten besuchen. Durch den Kontakt mit den Pädagoginnen und Pädagogen und den anderen Kindern lernen sie schnell Deutsch und finden Freunde.

TIPP

In vielen Kindergärten gibt es spezielle Programme, damit Ihre Kinder gut Deutsch lernen. Fragen Sie am besten in Ihrem Kindergarten nach. Die Kindergartenpädagoginnen und Kindergartenpädagogen können Ihnen auch sagen, wie Sie Ihrem Kind beim Deutschlernen helfen können.

Schulpflicht

In Österreich gibt es eine Schulpflicht. Kinder müssen 9 Jahre lang eine Schule besuchen. Das gilt für alle Kinder zwischen 6 und 15 Jahren, egal, ob sie Mädchen oder Buben sind. In Österreich werden Mädchen und Buben in der Regel zusammen in einer Klasse unterrichtet.

Wenn Kinder nicht in die Schule oder den Kindergarten gehen, gibt es ernste rechtliche Konsequenzen. Es gibt dafür klare Strafen.

Mitwirkungspflicht

Eltern müssen mit der Schule und dem Kindergarten zusammenarbeiten, damit ihre Kinder eine gute Bildung bekommen können. Es gibt Elternabende in Kindergarten und Schule. Die Teilnahme der Eltern an Schulveranstaltungen, wie etwa

Die Schulpflicht gilt für Mädchen und Buben.

Elternabenden, ist wichtig, da man dort mit den Pädagoginnen und Pädagogen sprechen und andere Eltern kennenlernen kann.

TIPP

Sie sollten zum Elternabend gehen, auch wenn Sie noch nicht perfekt Deutsch können. Es ist wichtig, dass Sie die Lehrerinnen und Lehrer oder Kindergartenpädagoginnen und Kindergartenpädagogen Ihres Kindes kennenlernen. Die Pädagoginnen und Pädagogen wünschen und erwarten sich, dass Sie sich für die Bildung Ihres Kindes interessieren und dabei mithelfen.

TIPP

Sprechen Sie selbst mit den Kindergartenpädagoginnen und Kindergartenpädagogen und Lehrerinnen und Lehrern. Lassen Sie nicht Ihr Kind das Gespräch übersetzen. Wenn Sie etwas nicht verstehen, können Sie nachfragen. Die Kindergartenpädagoginnen und Kindergartenpädagogen und Lehrerinnen und Lehrer helfen Ihnen gern.

Gleichberechtigte Bildung für Mann und Frau

Buben und Mädchen werden in der Regel in Österreich zusammen unterrichtet.

Mädchen und Buben haben in Österreich die gleichen Rechte und Pflichten im Bildungssystem. Sie können in die gleichen Schulen gehen und jeden Beruf lernen, der sie interessiert. Natürlich können Frauen auch jedes Studium an der Universität belegen. Mädchen und Buben werden in Österreich grundsätzlich zusammen in einer Klasse unterrichtet. Das bedeutet natürlich auch, dass Mädchen und

Buben alle Schulfächer besuchen müssen (zum Beispiel Mathematik, Deutsch, aber auch Sportunterricht). Eine Ausnahme ist der Religionsunterricht. Diesen kann man nach der Religion des Kindes wählen. Religiöse oder kulturelle Überzeugungen der Eltern sind aber kein Grund, um Kindern die Teilnahme an Schulfächern und Schulaktivitäten zu verbieten (zum Beispiel Schwimmunterricht im Rahmen des Sportunterrichts).

Anerkennung von im Ausland erworbenen Qualifikationen

Viele Flüchtlinge haben in ihrem Herkunftsland eine Schule besucht oder einen Beruf erlernt. Sie bringen also schon Qualifikationen mit nach Österreich. Mit ihren Qualifikationen und ihrer Arbeitsleistung tragen sie zu einer funktionierenden Wirtschaft in Österreich bei.

TIPP

Sie können nicht automatisch alle Berufe in Österreich ausüben. Informieren Sie sich, welche Berufe in Österreich anerkannt sind und welche nicht. Schauen Sie auf: **www.berufsanerkennung.at**

ARBEITSWELT UND WIRTSCHAFT

- **Ein wichtiges Ziel der Integration ist es, wirtschaftlich für sich selbst sorgen zu können und keine finanzielle Unterstützung vom Staat zu benötigen.**
- **Damit man sich selbst finanziell erhalten kann, ist es notwendig, selbst aktiv zu sein und seine Kompetenzen aktiv anzuwenden.**
- **In Österreich werden alle Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer, aber auch alle Arbeitgeberinnen und Arbeitgeber nach ihrer Leistung beurteilt.**

Einleitung

Es ist wichtig zu verstehen, dass die Wirtschaft und das Sozialsystem Österreichs langsam gewachsen sind. Dafür waren harte Arbeit und der Einsatz von vielen Generationen von Bürgerinnen und Bürgern notwendig. Österreich bemüht sich,

Technische Berufe und leitende Funktionen stehen Frauen genauso offen wie Männern.

den wirtschaftlichen und sozialen Standard zu halten und – wo möglich – sogar zu verbessern. Der Beitrag jedes und jeder Einzelnen ist dafür unerlässlich.

Am österreichischen Arbeitsmarkt steht die Leistung im Vordergrund. Dabei ist es nicht wichtig, woher man kommt, welche Religion man hat oder wie alt man ist. Es ist auch nicht wichtig, welches Geschlecht man hat. Was zählt, ist nur der eigene Beitrag, den jede einzelne Frau und jeder einzelne Mann leistet.

Es ist ein wesentliches Ziel Österreichs, für alle Menschen stets gleiche und gerechte Chancen zu ermöglichen.

Österreich hat eine soziale Marktwirtschaft. Hier sind soziale Gerechtigkeit und sozialer Ausgleich wichtig. Leistung macht Solidarität erst möglich.

Dieses staatliche System funktioniert nur, wenn alle, die arbeiten können, auch arbeiten und Geld in das System einzahlen. Das bedeutet: In Österreich müssen alle arbeitenden Menschen Steuern und Abgaben bezahlen. Steuern und Abgaben ermöglichen dem Staat, seine Aufgaben zu erfüllen. Der Staat gibt dafür viel Geld aus, zum Beispiel für Kindergärten, Schulen, Krankenhäuser oder auch für die Sicherheit in Österreich. Wie viel Steuern man zahlen muss, hängt von der Höhe des Einkommens ab. Steuern und Abgaben sind also eine Voraussetzung, damit das System funktioniert. Sollte man in eine Notsituation geraten, bekommt man Hilfe vom Staat.

Für eine erfolgreiche Integration ist es notwendig, dass man für sich selbst sorgen kann und vom Staat keine Hilfe braucht. Alle Menschen, die mit der Hilfe des Staates neue Qualifikationen erwerben, übernehmen auch eine Verantwortung: Sie sollen ihre Qualifikationen am Arbeitsmarkt einsetzen. Die Hilfe, die sie dabei vom Staat bekommen haben, können sie so wieder zurückgeben – für das Wohl der Gesellschaft.

Am österreichischen Arbeitsmarkt ist jede Diskriminierung verboten. Alle müssen das akzeptieren. Sowohl die Mehrheitsbevölkerung als auch die Menschen, die nach Österreich kommen.

Unterschiedliche Arbeitsformen

In Österreich gibt es unterschiedliche Arbeitsformen. Die zwei größten Unterscheidungen sind: selbstständige Arbeit und nicht selbstständige Arbeit.

Wenn man nicht selbstständig arbeitet, hat man einen Vorgesetzten oder eine Vorgesetzte. (Man kann auch Arbeitgeber oder Arbeitgeberin sagen.) Die arbeitende Person selbst ist der Arbeitnehmer bzw. die Arbeitnehmerin. Arbeitgeber

Am österreichischen Arbeitsmarkt steht die Leistung im Vordergrund.

oder Arbeitgeberin und Arbeitnehmer oder Arbeitnehmerin haben einen Arbeitsvertrag. Dort sind die Rechte und Pflichten von Arbeitgeber oder Arbeitgeberin und Arbeitnehmer oder Arbeitnehmerin aufgelistet. Zum Beispiel, wie viele Stunden man pro Woche arbeiten muss oder wie viele freie Tage der Arbeitnehmer oder die Arbeitnehmerin hat. Die Arbeitszeiten können unterschiedlich sein und sind auch im Arbeitsvertrag geregelt. Wenn man arbeitet, muss man Steuern und Abgaben zahlen. Wenn man nicht selbstständig arbeitet, werden die Steuern direkt vom Lohn oder Gehalt abgezogen.

Wenn man selbstständig arbeitet, gibt es verschiedene Möglichkeiten: Man muss entweder ein Gewerbe anmelden oder man bekommt das Einkommen über Werkverträge oder Honorarnoten.

Wichtig ist: Wenn man selbstständig arbeitet, muss man sich selbst versichern. Auch muss man sein Einkommen selbst versteuern. Das muss man wissen, weil das Finanzamt auch viele Jahre später Steuern verlangen kann, wenn man diese nicht bezahlt hat.

Es gibt ein Bruttogehalt und ein Nettogehalt. Das Nettogehalt ist das, was tatsächlich übrig bleibt, nachdem unter anderem die Steuern und die Sozialversicherung abgezogen wurden. Die Sozialversicherung besteht aus Krankenversicherung, Unfallversicherung, Arbeitslosenversicherung und Pensionsversicherung.

Wenn man nach einer bestimmten Zeit die Arbeit verliert, bekommt man finanzielle Hilfe vom Staat. Damit sichert der Staat die finanzielle Lebensbasis für die Zeit, in der man keine neue Arbeit findet. Voraussetzung ist aber, dass man das Möglichste tut, um so schnell wie möglich wieder eine Arbeit zu finden. Das Arbeitsmarktservice (AMS) hilft bei der Suche nach einer neuen Arbeit. Mit dem AMS muss man auf jeden Fall gut zusammenarbeiten.

Auch Menschen, die geflüchtet sind und bis jetzt noch nicht in das österreichische Sozialsystem eingezahlt haben, bekommen finanzielle Hilfe vom Staat. Allerdings muss deutlich erkennbar sein, dass die Person rasch arbeiten gehen möchte.

Pflichtversicherung

Die Pflichtversicherung ist die Basis für das System der österreichischen Sozialversicherung. Das bedeutet, dass unter bestimmten Voraussetzungen ein Versicherungsverhältnis per Gesetz entsteht.

Es gibt verschiedene Institutionen, die Menschen versichern. Wo man sich versichern muss, ist gesetzlich geregelt. Wie viel man zahlen muss, hängt nicht davon ab, ob man gesund oder krank ist. Die Höhe des Betrages hängt von der Höhe des Einkommens ab.

Bei der österreichischen Sozialversicherung gilt das Prinzip der Solidarität. Das bedeutet, dass jeder Mensch die gleichen Leistungen bekommt. Egal, ob man viel oder wenig Geld in das System eingezahlt hat.

Gleichberechtigung und Gleichbehandlung in der Arbeitswelt

In Österreich haben Frauen und Männer auch im Arbeitsleben die gleichen Rechte. Sie haben den gleichen Zutritt zu den Bereichen Bildung, Fortbildung

Auch in der Arbeitswelt haben Frauen die gleichen Rechte wie Männer.

und Karriere. Es ist daher in Österreich ganz selbstverständlich, dass Frauen auch Führungspositionen oder andere wichtige Positionen innehaben. Viele Frauen sind Vorgesetzte und können in der Arbeit die Chefin oder in der Schule die Lehrerin sein.

Österreich erwartet von jedem, diese Gleichberechtigung zu akzeptieren und durch sein eigenes Verhalten eine respektvolle Zusammenarbeit zu ermöglichen. Das gilt für jeden Menschen, egal, aus welchem Land man kommt, welche Religion oder politische Überzeugung man hat.

In Österreich darf man nicht diskriminiert werden, wenn man eine Stelle sucht oder bereits eine Arbeit hat. Das bedeutet: Es ist nicht wichtig, woher man kommt. Wichtig sind die Qualifikationen und der Wille, Leistung zu erbringen.

Umgang mit Geld

Die Währung in Österreich ist der Euro. In Österreich kann man bar bezahlen (mit Geldscheinen und Münzen) oder man kann bargeldlos bezahlen (z.B. mit Bankomatkarte oder Kreditkarte).

Wenn man bar bezahlt, bekommt man eine Quittung. (Man kann auch Rechnung sagen.) Auf dieser Rechnung kann man sehen, was man wann und wo gekauft hat.

Damit man bargeldlos (z.B. mit Bankomatkarte oder Kreditkarte) bezahlen kann, muss man ein Konto bei einer Bank haben. Arbeitgeberinnen und Arbeitgeber setzen oft ein Konto voraus, auf das sie den Lohn oder das Gehalt überweisen können.

GESUNDHEIT

- **Österreich hat ein sehr gutes Gesundheitssystem, das nur funktioniert, wenn die Menschen in Österreich arbeiten und mit ihren Steuern und Abgaben dieses System finanzieren.**
- **Der erste Ansprechpartner/Die erste Ansprechpartnerin im Gesundheitssystem ist in Österreich meist der Hausarzt bzw. die Hausärztin. Es ist wichtig, sich mit dem Gesundheitssystem vertraut zu machen.**
- **Es ist wichtig, Verantwortung für die eigene Gesundheit zu übernehmen und regelmäßig zu Vorsorgeuntersuchungen zu gehen.**

Einleitung

Im Gesundheitssystem steht immer der Mensch im Vordergrund. Alle Menschen bekommen in Österreich eine gute medizinische Behandlung. Es ist dabei nicht wichtig, woher sie kommen, welche Religion sie haben, welche finanziellen

Steuern und Abgaben sind die Basis für die Finanzierung unseres Gesundheitssystems.

Ressourcen sie haben oder wie alt sie sind. Es ist auch nicht wichtig, ob es Männer oder Frauen sind. Alle bekommen die gleiche Hilfe.

Eine gute medizinische Behandlung kostet natürlich Geld. Das bezahlen alle Menschen, die in Österreich arbeiten und Steuern und Abgaben zahlen. Deshalb ist es wichtig, dass alle arbeitsfähigen Menschen in Österreich arbeiten. So kann das System weiterhin funktionieren.

Mit den Angeboten des Gesundheitssystems und auch mit der eigenen Gesundheit soll man sorgfältig umgehen. Denn jeder Mann und jede Frau ist für die eigene Gesundheit selbst verantwortlich und kann dafür viel tun.

Die Ärztinnen und Ärzte und alle anderen Menschen, die im Gesundheitsbereich arbeiten, haben diesen Beruf wegen ihrer guten Qualifikation bekommen. Ob es Frauen oder Männer sind oder welche Religion sie haben, ist nicht wichtig. Patientinnen und Patienten haben sie deshalb mit Respekt zu behandeln.

In Pflege- und Gesundheitsberufen etwa wird in Österreich immer wieder Personal gesucht und Mehrsprachigkeit kann darin von Vorteil sein.

Deutsch ist immer wichtig, besonders natürlich auch dort, wo es um die Gesundheit geht. Man muss Ärztinnen und Ärzten immer genau sagen können, welche Beschwerden man hat. Nur so können sie richtig helfen.

Allgemeine Informationen

In Österreich gibt es sehr gute Krankenhäuser. Wenn man krank ist, geht man aber meist zuerst zu einem praktischen Arzt oder einer praktischen Ärztin. (Man kann auch Hausarzt oder Hausärztin sagen.) Sie können sehr oft helfen und beraten sehr gut. Wenn es notwendig ist, wird man zu sogenannten Fachärztinnen oder Fachärzten oder ins Krankenhaus überwiesen. Ins Krankenhaus soll man nur im Notfall gehen. Die Notfallambulanzen sind sonst zu voll und alle müssen dann dort viel zu lange warten. Notfallambulanzen sind für Menschen, die wirklich dringend und schnell Hilfe in Notsituationen brauchen. Außerdem sind Hausärztinnen und Hausärzte oft viel näher am Wohnort als das nächste Krankenhaus.

Für einen Arztbesuch braucht man eine Krankenversicherung und eine E-Card. Die E-Card bekommt man von der Sozialversicherung. Dort kann man sie auch bestellen. Sie wird mit der Post zugeschickt. Die E-Card darf nur diejenige Person benutzen, auf die sie ausgestellt ist. Auf der E-Card sind die persönlichen Daten abgespeichert. Die E-Card darf nicht an andere Personen weitergegeben werden, auch wenn man Familienangehörigen oder Freunden damit nur helfen will. Beim Arztbesuch oder im Krankenhaus muss man die E-Card immer mitbringen und vorzeigen. Auf der E-Card sind alle Daten gespeichert, die der Arzt oder die Ärztin braucht.

Die E-Card muss bei Arztbesuchen mitgenommen werden.

Man sollte auch einen Lichtbildausweis zum Arztbesuch mitnehmen. Die E-Card beweist, dass man persönlich versichert ist. Der Arzt oder die Ärztin kann die Behandlung auf diese Weise mit der Versicherung abrechnen. Nur manchmal muss man für bestimmte Untersuchungen auch noch selbst etwas bezahlen.

TIPP

Patienteninnen und Patienten brauchen viel Ruhe, damit sie schnell wieder gesund werden. Das müssen Besucherinnen und Besucher in österreichischen Krankenhäusern respektieren. Daher gibt es fixe Uhrzeiten, wann man Patientinnen und Patienten im Krankenhaus besuchen kann: die sogenannten Besuchszeiten. Fragen Sie zuerst nach den Besuchszeiten, wenn Sie Angehörige oder Freunde bzw. Freundinnen im Krankenhaus besuchen wollen oder wenn Sie als Patient bzw. Patientin Besuch bekommen möchten. Man soll immer daran denken, dass sich viele Patientinnen und Patienten im Krankenhaus Ruhe wünschen und diese brauchen. Oft fühlen sie sich gestört, wenn viele Personen zur gleichen Uhrzeit zu Besuch kommen.

Die Ärztin oder der Arzt schreibt ein Rezept, wenn man Medikamente braucht. Mit diesem Rezept kann man die Medikamente in jeder Apotheke abholen. Für Medikamente muss man in Österreich selbst einen Beitrag bezahlen.

Notfallnummern

TIPP

Manchmal kommen Sie selbst in eine Notsituation oder eine andere Person braucht dringend Hilfe. Helfen Sie!

Es ist wichtig, mutig zu sein und anderen Menschen zu helfen, das ist Zivilcourage. Im Notfall sind folgende Nummern anzurufen:

Bei einem „Erste Hilfe"-Kurs lernt man, wie man selbst rasch helfen kann.

Diese Nummern sind in ganz Österreich kostenlos. Die Notrufnummern werden ohne Vorwahl gewählt. Man kann sie auch von einer öffentlichen Telefonzelle ohne Geld anrufen. Das funktioniert auch von einem Handy ohne SIM-Karte oder ohne Guthaben.

Rettung: 144
Polizei: 133
Feuerwehr: 122
Frauennotruf: 0800 222 555

Europäischer Notruf: 112
(gilt in allen europäischen Ländern)

Gesundheitsvorsorge

Gesundheitsvorsorge ist in Österreich sehr wichtig. In Österreich kann man einmal im Jahr zu einer „Vorsorgeuntersuchung" gehen. Bei der Vorsorgeuntersuchung kann die Ärztin oder der Arzt frühzeitig gesundheitliche Probleme erkennen. Aber auch zu anderen Untersuchungen sollen alle Frauen und Männer regelmäßig gehen. So ist schnelle Hilfe möglich, noch bevor man eine schwere Krankheit bekommt. Prävention ist deshalb auch in Österreich ein hoher Wert.

Darüber hinaus besteht für schwangere Frauen und Kinder bis zum Schuleintritt die Möglichkeit, sogenannte „Mutter-Kind-Pass-Untersuchungen" vornehmen zu lassen. Das Ziel dieser Untersuchungen ist es, einen problemlosen Verlauf der Schwangerschaft und eine gesunde Entwicklung des Kindes sicherzustellen.

TIPP

Fragen Sie bei Ihrem Hausarzt oder bei Ihrer Hausärztin nach, welche Untersuchungen Sie regelmäßig machen sollten. Informieren Sie sich beispielsweise auf folgender Homepage, welche Möglichkeiten es gibt, um gesund zu leben:
bmg.gv.at/home/Schwerpunkte/Gesundheitsfoerderung_Praevention/

WOHNEN UND NACHBARSCHAFT

- **Für ein gutes Zusammenleben müssen alle Nachbarinnen und Nachbarn aufeinander Rücksicht nehmen und Regeln einhalten.**
- **Viele Nachbarinnen und Nachbarn helfen sich gegenseitig im Alltag, das trägt zu einem guten Verhältnis in der Nachbarschaft bei und zeigt, dass man sich um seine Mitmenschen sorgt.**

Einleitung

In Österreich gibt es verschiedene Möglichkeiten zu wohnen. Die Wohnsituation ist unterschiedlich. Wenn man beispielsweise eine Wohnung oder ein Zimmer in einer Wohngemeinschaft mietet, dann bezahlt man dem Eigentümer monatlich einen bestimmten Geldbetrag. Es gibt auch die Möglichkeit, eine Wohnung oder ein Haus zu kaufen – dann hat man Eigentum erworben.

Manche Leute haben sehr wenig Geld und daher Probleme, eine Wohnung zu bezahlen. Diesen Menschen gibt der Staat unter gewissen Voraussetzungen finanzielle Hilfe.

Hausordnung

In einer Wohnanlage leben viele unterschiedliche Menschen zusammen. Jeder muss mithelfen, damit das Zusammenleben funktioniert. Ein gutes Zusammenleben ist nur dann möglich, wenn man Rücksicht auf die Nachbarn nimmt und sie mit Respekt behandelt.

Regeln für das Zusammenleben in einer Wohnanlage stehen in der Hausordnung. Diese ist von allen Bewohnerinnen und Bewohnern einzuhalten. Wer nicht weiß, wo man die Hausordnung lesen kann, kann bei der Hausverwaltung der Wohnanlage danach fragen. Die Hausverwaltung wird die Hausordnung sicher gerne zusenden. Auch Mietverträge enthalten oft Regeln für das Zusammenleben im Wohnbereich. Ein Mietvertrag ist eine Vereinbarung (meist schriftlich) zwischen Vermieter bzw. Vermieterin und Mieter oder Mieterin über den Mietgegenstand und den Geldbetrag, den der Mieter oder die Mieterin für die Benützung des Mietgegenstandes an den Vermieter oder die Vermieterin zu zahlen hat (auch „Mietzins" genannt).

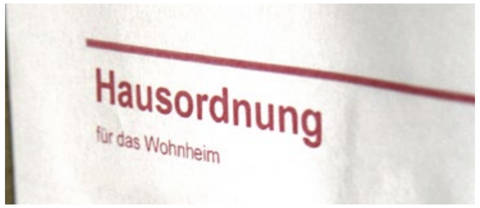

Alle Bewohnerinnen und Bewohner sind für eine saubere Hausanlage mitverantwortlich.

Hier finden sich ein paar Beispiele für Regeln, die in einer Hausordnung stehen:

- Nach 22:00 Uhr darf man nicht laut fernsehen oder Musik hören. Das könnte die Nachbarn stören. Wenn das nicht eingehalten wird, kann auch die Polizei gerufen werden.
- Manche Bereiche in der Wohnanlage sind allgemeine Bereiche, also für alle Personen da (z.B. das Stiegenhaus, der Dachboden, der Hof usw.). Man sollte immer auch an die anderen Bewohnerinnen und Bewohner denken und diese Bereiche sauber halten.
- Wenn man etwas am Haus kaputt macht, dann haftet man dafür. Das bedeutet, man muss den Schaden bezahlen.
- Fahrräder, Möbel oder andere Dinge darf man nicht in den Gang stellen. Benzinfahrzeuge (Mopeds, Motorräder) darf man auch nicht im Keller oder im Stiegenhaus abstellen. Das ist wichtig. Wenn es zu einem Feuer kommt, müssen alle Personen schnell aus dem Haus flüchten können.
- Rauchen ist in den allgemeinen Bereichen verboten.
- In manchen Wohnanlagen sind Haustiere erlaubt. Das steht dann im Mietvertrag oder in der Hausordnung. In Österreich haben viele Menschen zu Hause einen Hund, eine Katze oder andere Haustiere. Der Besitzer oder die Besitzerin von einem Tier kann zur Polizei gehen, wenn jemand das Tier verletzt oder schlecht behandelt. Umgekehrt muss sich auch der Besitzer oder die Besitzerin von einem Tier darum kümmern, dass seine/ihre Tiere die Nachbarinnen und Nachbarn nicht stören. Auch Tiere, die niemandem gehören, dürfen nicht verletzt oder schlecht behandelt werden.

- Auch für das Grillen gibt es Regeln. Man muss sich im Vorhinein informieren, ob man auf dem Balkon oder im Garten grillen darf. Wenn das Grillen erlaubt ist, muss man aber auch Rücksicht auf die Nachbarinnen und Nachbarn nehmen.

Ruhezeiten und Nachtruhe

In Österreich gibt es Ruhezeiten und die Nachtruhe. Während dieser Zeiten ist es nicht erlaubt, die anderen Menschen mit lauten Aktivitäten zu stören. Die Nachtruhe dauert normalerweise von 22 Uhr bis 6 Uhr. Ruhezeiten sind von 20 Uhr bis 22 Uhr und von 6 Uhr bis 7 oder 8 Uhr. Auch zu diesen Uhrzeiten darf man nicht laut sein. An Sonntagen und Feiertagen muss man die Ruhe den ganzen Tag einhalten. Man darf nichts tun, was die Nachbarinnen und Nachbarn durch Lärm stören könnte.

TIPP

Vielleicht kommen gelegentlich Gäste zu Ihnen. Dann wird es manchmal ein bisschen lauter. Wenn Sie viel Besuch bekommen, sollten Sie das vorher planen. Man sollte zu seinen Nachbarn gehen und diese informieren. Dann wissen sie es und sind nicht überrascht vom Lärm.

Müllentsorgung

In Österreich muss der öffentliche Raum von allen sauber gehalten werden und darf nicht verunreinigt werden. Wenn man das nicht befolgt, muss man mit rechtlichen Konsequenzen rechnen. Auch wird der Müll nicht in einer gemeinsamen Mülltonne entsorgt. Müll muss man trennen. Papier, Glas, Kunststoff und Metall kommen in andere Tonnen als der Hausmüll. Alle Mülltonnen befinden sich in der

Wohnanlage oder ganz in der Nähe davon. Auf die gemeinsamen Gänge im Haus soll man aufpassen. Hier soll man keine Sachen abstellen und alles sauber halten. Große Dinge wie z.B. Sofas, Kästen und Matratzen dürfen nicht in den Hausmüll. Das ist „Sperrmüll". Man muss diese großen Dinge zu speziellen Mistplätzen bringen.

Für verschiedene Müllsorten gibt es unterschiedliche Mülltonnen.

Wenn alle ihren Beitrag leisten, halten wir unsere Umwelt sauber und können auch Ressourcen sparen. Viel Müll kann nämlich wiederverwendet werden, wenn man ihn richtig trennt.

Informelle Regeln der Nachbarschaft

Nachbarn reden oft miteinander und helfen sich gegenseitig.

Nicht alle Regeln stehen in der Hausordnung. Es gibt noch andere Dinge, die man für ein gutes Zusammenleben tun kann. Wenn man Nachbarinnen und Nachbarn im Garten, auf der Straße oder im Haus trifft, ist es respektvoll, wenn man sich grüßt oder kurz miteinander spricht.

Ganz wichtig für das Zusammenleben mit Nachbarinnen und Nachbarn ist Rücksicht. Man soll auf andere Personen im Haus, besonders auf alte Leute und Familien mit Kindern Rücksicht nehmen. Diese Personen brauchen zum Beispiel häufiger den Lift. Man sollte sie deshalb vorher fahren lassen, wenn diese ihn im Moment dringender brauchen als man selbst.

PRINZIPIEN DES ZUSAMMENLEBENS – RECHTLICHE INTEGRATION

- **Österreich hat Regeln und Prinzipien für das Zusammenleben. Die Grundlage dafür bildet die österreichische Bundesverfassung.**
- **Alle müssen diese Prinzipien respektieren und einhalten.**
- **Ein Verstoß gegen diese Prinzipien wird in Österreich nicht akzeptiert.**

Einleitung

Es gibt klare Regeln und Prinzipien, die die Basis für das Zusammenleben in Österreich bilden. Diese Regeln garantieren ein Leben in Menschenwürde, Freiheit und Sicherheit. Alle müssen daher diese Regeln und Prinzipien respektieren, anerkennen und einhalten.

Gerichte bieten den Bürgerinnen und Bürgern eine Möglichkeit, ihr Recht durchzusetzen.

Die Menschenwürde verlangt, dass man anderen Menschen den gleichen Respekt und die gleiche Fairness entgegenbringt, die man auch von anderen für sich selbst erwartet.

Freiheit funktioniert nur, wenn man auch Verantwortung übernimmt und selbst etwas für die Gesellschaft tut. Das macht eine Gesellschaft solidarisch.

Sicherheit verlangt, dass man sich an die Gesetze hält. Gesetze sind für die Sicherheit gemacht. Man kann davon ausgehen, dass sie fair sind. Sie nützen den Menschen. In einer Demokratie geht das Recht vom Volk aus. Alle staatlichen Stellen und Behörden dürfen nur auf Basis der Gesetze handeln.

Menschenwürde – durch Grund- und Menschenrechte

Jeder Mensch ist gleich an Menschenwürde. Die Würde eines Menschen ist unabhängig von Geschlecht, Alter, Bildung, Religion, Herkunft oder Aussehen. Sie gilt nicht nur im Umgang mit den Mitmenschen, sondern auch der Staat muss die Menschenwürde achten.

In Österreich gelten viele Gesetze, allen voran die Grund- und Menschenrechte. Die Gesetze garantieren, dass jeder einzelne Mensch gleich viel wert ist und mit Menschenwürde behandelt wird. Wer sich nicht an die Gesetze hält, kann eine Strafe bekommen oder muss mit einer anderen rechtlichen Konsequenz rechnen.

Beispiele für Grund- und Menschenrechte:

Schutz des Lebens von Menschen

Der Staat schützt das Leben aller Menschen. Die Polizei, das Militär und andere staatliche Organisationen sind keine Gefahr für die rechtschaffenen Bürgerinnen und Bürger. Sie müssen zu jeder Zeit unser Leben schützen. Das ist ihre Aufgabe. Kein Mensch in Österreich muss daher um sein Leben fürchten.

Folter ist verboten

Die Folter von Menschen ist verboten. Auch wenn Menschen eine Strafe bekommen, darf die Strafe nicht unmenschlich sein. Man muss den Menschen trotzdem mit Würde behandeln. Das ist besonders in Gefängnissen oder bei Polizeieinsätzen wichtig. Die Polizei darf bei Einsätzen immer nur ein angemessenes und notwendiges Maß an Gewalt anwenden. Sowohl körperlich als auch psychisch.

Man darf auch Menschen nicht in ein Land zurückschicken, in dem ihnen Folter oder unmenschliche und erniedrigende Behandlung droht.

Schutz des Eigentums

Es ist nicht erlaubt, dass Menschen ihr Eigentum weggenommen wird. Von diesem Recht gibt es nur ganz wenige und gesetzlich genau geregelte Ausnahmen.

Frauen und Männer sind gleichberechtigt

Frauen und Männer haben in Österreich die gleichen Rechte und Pflichten.
Frauen können ebenso wie Männer einen Beruf ausüben, alleine auf die Straße gehen, Freunde oder Freundinnen treffen, eine Beziehung beginnen oder beenden, alleine Auto fahren etc. Frauen brauchen dafür und für alle anderen Entscheidungen im Leben keine Erlaubnis von einem Mann. Das ist in Österreich ganz normal und selbstverständlich. Verheiratete Männer sind auch nicht das „Familienoberhaupt“. Das bedeutet, dass der Mann nicht alleine entscheiden darf, was die einzelnen Familienmitglieder tun oder nicht tun dürfen. Die Entscheidungen von erwachsenen Familienmitgliedern (der eigenen Frau, der Mutter etc.) sind zu respektieren. Sie haben gleich viele Rechte wie Männer. Natürlich haben auch Kinder und Jugendliche Rechte, etwa auf angemessene Versorgung mit gesunder Nahrung, auf Wohn- und Lebensraum, auf Bildung und Betreuung etc. Gewalt gegen Kinder und Jugendliche sowie andere Familienmitglieder ist strengstens verboten und wird bestraft.

Frauen und Männer sind in allen Bereichen des Lebens gleichberechtigt.

Freiheit – durch Freiheitsrechte, Verantwortung und Solidarität

In Österreich haben alle Menschen die persönliche Freiheit, über die Gestaltung ihres Lebens selbst zu bestimmen. Sie entscheiden im Rahmen der gesetzlichen Möglichkeiten zum Beispiel selbst über ihren Beruf, ihre Religion, ihre Meinung, ihren Wohnort, ihr Familienleben, ihr Studium usw. Der Staat darf das nicht entscheiden. Der Staat schützt sogar aktiv diese vielen Freiheiten, dazu ist er durch die Grund- und Menschenrechte verpflichtet.

Meinungsfreiheit – eines von vielen Rechten

In Österreich hat die Meinung von Bürgerinnen und Bürgern sehr viel Platz. Diese Meinung darf hier auch provozieren und schockieren. Für Menschen, die über Zeitungen, Filme, Malerei, Theater, Grafikdesign etc. ihre Meinung ausdrücken, gibt es in Österreich viele Freiheiten. Auch im Bereich der Medien gilt die Meinungsfreiheit. Die Medien werden in Österreich nicht vom Staat kontrolliert. Aber trotzdem ist nicht alles erlaubt. Es gibt auch eine Grenze für die Meinungsfreiheit.

Deshalb muss man unterscheiden: Das Gesetz kann etwas erlauben oder verbieten, was mir persönlich nicht gefällt, oder was gegen meine religiöse oder kulturelle Meinung ist. Trotzdem gilt in Österreich immer das Gesetz. Das Verbotsgesetz (siehe Kapitel Einführung) ist ein Beispiel für eine gesetzliche Grenze.

Jeder Mensch darf in Österreich öffentlich seine Meinung sagen.

Die Freiheit, über das eigene Leben selbst zu bestimmen, hat aber auch Grenzen. Freiheit ist auch mit gegenseitiger Verantwortung und Verpflichtung der Menschen verbunden. Der Zusammenhalt der Bürgerinnen und Bürger in Österreich und die gegenseitige Hilfe für Junge und Alte, für Kranke und Schwache oder für arme Menschen: Das macht Österreich zu einer Gesellschaft, in der es gegenseitige Hilfe und Solidarität gibt. Das ist aber nur möglich, wenn die Menschen bereit sind, etwas dafür zu leisten.

Beispiele für Solidarität durch Verantwortung

- Das Ziel des öffentlichen Schulsystems ist, dass alle dieselben Chancen haben. Das öffentliche Schulsystem wird vom Staat finanziert. Das ist möglich, weil alle Menschen arbeiten und Steuern und Abgaben zahlen. Alle arbeiten mit, damit Kinder und Jugendliche eine gute Ausbildung bekommen.

Nur wenn alle Steuern bezahlen, können der Staat und das Sozialsystem funktionieren.

- Arbeitnehmerinnen und Arbeitnehmer und Arbeitgeberinnen und Arbeitgeber finanzieren das österreichische System der Sozialversicherung mit ihren Beiträgen. Mit diesem Geld werden die Pensionen und die medizinische Versorgung für die Bevölkerung bezahlt. Das Ziel ist die soziale Sicherheit für alle.

Sicherheit – durch Machtverteilung, Demokratie und Rechtsstaat

Verteilung der Macht

- Die Sicherheit in Österreich wird durch den Staat gewährleistet. Die staatliche Macht ist in Österreich klar verteilt. Das ist wichtig, damit eine bestimmte Person oder eine bestimmte Stelle nicht zu viel Macht bekommt und diese Macht nicht missbraucht. Bestimmte Institutionen (Parlamente in Bund und Land) machen Gesetze. Die Durchführung und Umsetzung von Gesetzen liegt aber nicht bei ihnen, sondern bei anderen Einrichtungen (Behörden). Die staatlichen Institutionen kontrollieren sich gegenseitig. Diese Verteilung der staatlichen Macht auf verschiedene Einrichtungen (Parlamente, Behörden und Gerichte) bietet den Bürgerinnen und Bürgern Sicherheit. Dadurch

Im Parlament werden Gesetze beschlossen.

werden willkürliche Entscheidungen verhindert und die Menschenwürde, Freiheit und Gleichheit aller vor dem Gesetz gesichert.

- Bestimmte Einrichtungen (Gerichte) überprüfen, ob die Gesetze zum Beispiel gegen die Menschenrechte verstoßen. Oder sie prüfen, ob die Behörden wirklich so gehandelt haben, wie es das Gesetz vorschreibt.

Demokratie – Das Recht geht vom Volk aus

- Gesetze macht in Österreich nicht eine Person. Es gibt in Österreich keine Person, die so mächtig ist, dass sie über das Leben eines Menschen oder aller Menschen entscheidet. In Österreich entstehen Gesetze durch friedliche Diskussion und Abstimmung. Das machen Personen, die vom Volk gewählt werden. Das macht Österreich zu einer Demokratie.

- Alle österreichischen Staatsbürgerinnen und Staatsbürger dürfen ab dem Alter von 16 Jahren wählen. Das nennt man Wahlrecht. Wichtig ist: Jeder abgegebene Stimmzettel zählt gleich viel. Es darf nur persönlich gewählt werden. Gewählt wird immer geheim, das heißt, dass der Name der Wählerin oder des Wählers nicht auf dem Stimmzettel erscheint und niemand weiß, wer wen gewählt hat. Niemand darf in Österreich gezwungen werden, eine bestimmte Person oder Partei zu wählen. Jeder und jede entscheidet selbst, wen er oder sie wählt.

- Mitbestimmung und Teilnahme bedeutet aber nicht nur, seine Stimme bei Wahlen abzugeben. Demokratie ist viel mehr als das, nämlich die aktive Mitgestaltung aller Lebensbereiche, die einen Menschen betreffen oder interessieren. So wird Selbstbestimmung in der Demokratie zur Mitbestimmung. Demokratie beruht auf Teilnahme und lebt vom Mitreden, Mitmachen, Mitgestalten, Mitentscheiden und Mitverantworten.

Im Parlament diskutieren Abgeordnete die Gesetze und beschließen sie.

Rechtsstaat

- Der Staat und alle Menschen in diesem Land müssen sich an die Gesetze halten. Persönliche Einstellungen sind keine Rechtfertigung dafür, österreichische Gesetze nicht zu befolgen. Denn die Gesetze werden auf alle Menschen gleich angewendet und die Rechte der Menschen gleich geschützt. Alle werden gerecht, also nach den gleichen Regeln, beurteilt, wobei die speziellen Lebenssituationen, in denen sie sich befinden, berücksichtigt werden.

- Grundlage und Grenze allen staatlichen Handelns ist das Gesetz und die Gleichheit aller Menschen vor diesem. Weil Behörden die Gesetze ausführen, müssen auch sie sich, wie alle Bürgerinnen und Bürger, an die Rechtsordnung halten. Behörden dürfen für ihre Dienste in Österreich weder Geld noch andere Leistungen von Bürgerinnen und Bürgern annehmen, wenn

Die Polizei hilft in Gefahrensituationen und sorgt für Sicherheit.

diese nicht ausdrücklich durch die Rechtsordnung vorgesehen sind. Bürgerinnen und Bürgern dürfen wiederum nicht versuchen, den Staat mit Geld oder sonstigen Leistungen zu bestechen. Das ist strengstens verboten. Wer sich nicht daran hält, muss mit rechtlichen Konsequenzen rechnen.

- Auch die Polizei darf nur auf Basis der Gesetze handeln. Sie schützt die Bürgerinnen und Bürger und hilft bei Gefahrensituationen. In Österreich vertrauen die Menschen der Polizei, weil sie für die Sicherheit in Österreich tätig ist.

- Wer glaubt, dass eine Behörde oder eine Privatperson Rechte verletzt hat, kann zu einem Gericht gehen. Die Gerichte kontrollieren, ob die Behörde das Gesetz eingehalten hat. Gerichte können auch bestimmte Streitigkeiten zwischen Privatpersonen entscheiden.

- In Österreich ist die Selbstjustiz verboten. Man darf eine andere Person nicht selbst bestrafen, wenn sie gegen das Gesetz verstoßen hat. Auch Freunde oder Verwandte dürfen nicht die Person bestrafen, die gegen das Gesetz verstoßen hat. Diese Aufgabe hat nur der Staat. Nur der Staat darf bestrafen.

- Neben der Aufteilung der Staatsmacht und dem Einsatz der Polizei braucht es noch mehr Menschen, die für die Menschenwürde, Freiheit und Sicherheit eintreten. Es braucht Konfliktkultur – also die Bereitschaft, Konflikten gewaltfrei im Rahmen der Gesetze zu begegnen, um für die eigenen Rechte und die Rechte anderer einzutreten. Auch wenn man Nachteile befürchtet. Das ist gelebte Zivilcourage. Wenn das alle tun, kann viel Gutes für die Gesellschaft in Österreich bewirkt werden.

VERTEILUNG DER STAATLICHEN MACHT

VIELFALT DES ZUSAMMENLEBENS – KULTURELLE INTEGRATION

- **Jeder Mensch kann in Österreich das eigene Leben (Glauben, Tradition, Interessen, Sexualität) so leben, wie er das möchte. Aber er darf nicht gegen das Gesetz verstoßen.**
- **Alle müssen respektieren, dass ein anderer Mensch sein eigenes Leben selbst bestimmt und selbst so lebt, wie er leben möchte.**
- **Es gibt Regeln für das Zusammenleben mit anderen Menschen, für das Leben in der Familie und für soziale Begegnungen. Diese Regeln muss man respektieren.**

Einleitung

In Österreich kann jeder Mensch so leben, wie er leben möchte. Jeder Mensch hat einen anderen Plan vom Leben, weil jeder Mensch anders ist. Jede Frau und

jeder Mann kann einen eigenen persönlichen Glauben haben und die eigenen kulturellen Traditionen leben. Und jede Frau und jeder Mann kann persönliche und individuelle Interessen haben und leben. Der Staat schützt diese individuelle Freiheit von jedem Menschen. Aber wichtig ist: Diese Freiheit haben alle Menschen nur im Rahmen der Gesetze. Niemand darf dabei gegen das Gesetz handeln! Jeder kann leben, wie er will. Aber nur, solange es nicht vom Gesetz verboten ist.

Wir Menschen müssen Vielfalt respektieren. Alle müssen es respektieren, wenn ein anderer Mensch eine andere religiöse, kulturelle oder moralische Idee für das eigene Leben hat, auch wenn uns diese Lebensweise nicht gefällt.

Niemand darf eine andere Person zu etwas zwingen. Jeder und jede darf selbst entscheiden, was er oder sie tut oder nicht tut. Deshalb darf niemand einer anderen Person sagen, wie sie leben muss. Nur das staatliche Gesetz bestimmt, was erlaubt oder verboten ist. Keine Glaubenslehre, Regel, Schrift oder Idee steht über diesem staatlichen Gesetz! Jeder Mensch in Österreich muss das wissen und sich danach richten.

Verhältnis von Religion und Staat

Wenn der Staat, also Ämter und Behörden, handeln, dann handeln sie nach dem Gesetz. Sie handeln nicht nach den Regeln, Schriften oder Ideen einer Religion.

Österreich ist offen für verschiedene Religionen. Viele Religionsgemeinschaften können in Österreich in Sicherheit und Freiheit existieren. Der Staat anerkennt und fördert Religionsgemeinschaften, sofern bestimmte Voraussetzungen erfüllt sind. Die Religionsgemeinschaften haben dann Verantwortung in der

Gesellschaft. Sie müssen aber diese Verantwortung mit der individuellen Freiheit der Menschen verbinden.

Eine gesetzlich anerkannte Religionsgemeinschaft hat das Recht auf Religionsunterricht in den öffentlichen Schulen. Den Unterricht bezahlt der Staat mit Steuergeld. Im Religionsunterricht werden Religionsinhalte vorgestellt und im Lichte von Humanität, Solidarität, Friede und Gerechtigkeit sowie Offenheit und Toleranz diskutiert.

Religionen

In Österreich darf jeder Mensch seine Religion selbst wählen, öffentlich ausüben, verschweigen oder aufgeben. Ab dem Alter von 14 Jahren darf man sich selbst für oder gegen eine Religion entscheiden. Die Religion darf man wechseln. Es ist auch erlaubt, keine Religion zu haben oder aus einer Religionsgemeinschaft auszutreten.

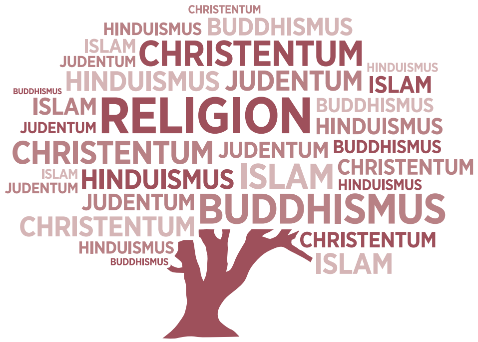

In Österreich darf jeder Mensch seinen Glauben frei ausüben.

Die Gesellschaft in Österreich ist nicht getrennt in „Gläubige“ oder „Ungläubige“. In Österreich leben Menschen, die alle die gleichen Rechte und Pflichten haben. Jede Person kann sich im eigenen Leben individuell für oder gegen einen Glauben entscheiden.

Familie und Zusammenleben

Die Familie ist sehr wichtig für den Staat. In Österreich gibt es verschiedene Modelle des Zusammenlebens. Sehr oft leben Mann und Frau mit einem Kind oder auch mit mehreren Kindern zusammen und sind verheiratet. Aber es gibt auch Lebensgemeinschaften ohne Kinder. Es gibt auch Leute, die nicht verheiratet sind und gemeinsam Kinder haben. Es gibt Leute, die geschieden oder auch mit anderen Partnerinnen oder Partnern wiederverheiratet sind. Und es gibt Lebensgemeinschaften zwischen Mann und Mann oder Frau und Frau. Es gibt auch Formen des Zusammenlebens mit nur einem Elternteil (etwa alleinerziehende Mütter), oder Familien mit Kindern, die aus einer früheren Beziehung kommen. In Österreich gibt es nicht so oft Großfamilien, wo alle in einem Haus zusammenleben.

Jeder Mensch darf selbst entscheiden, wie er leben möchte. Man kann heiraten oder nicht. Den Ehemann oder die Ehefrau darf sich jede und jeder selbst aussuchen. Man darf auch selbst entscheiden, ob man Kinder haben möchte oder nicht und wie viele Kinder man haben möchte.

Gewaltfreies Familienleben

In einer Familie soll es den Kindern gut gehen. Sie sollen alle wichtigen Regeln für das Leben lernen und gefördert werden. Sie sollen alles bekommen, was sie zum Leben brauchen. Das Gesetz verbietet körperliche oder psychische Gewalt gegen Kinder oder gegen andere Personen in der Familie. Gewalt in der Familie ist per Gesetz strengstens verboten. Wer seinen Kindern Gewalt zufügt, bekommt eine Strafe. Im schlimmsten Fall kann der Staat den Eltern die Kinder wegnehmen. Auch Gewalt gegen Frauen wird streng bestraft.

Freiwilliges Engagement

In Österreich gibt es viele Vereine und Organisationen. Sie tun viel Gutes für uns alle. Viele Menschen arbeiten in ihrer Freizeit für diese Vereine und Organisationen. Egal, ob bei der Freiwilligen Feuerwehr, beim Roten Kreuz, in Sportvereinen, bei karitativen Organisationen etc., jede und jeder kann sich einbringen und so interessante Menschen kennenlernen, Freundschaften schließen und gemeinsam für etwas Wichtiges arbeiten. Ohne diese Vereine und Organisationen könnten viele Dinge in Österreich nicht so gut funktionieren. Wir brauchen also die Menschen, die solche Arbeit leisten, sehr dringend für unser Zusammenleben. Sie arbeiten für uns alle.

TIPP

Die ehrenamtliche Arbeit in einem Verein kann Ihnen dabei helfen, Menschen in Österreich kennenzulernen. Dabei können Sie auch Ihre Deutschkenntnisse festigen und verbessern.

Viele Menschen engagieren sich in Österreich freiwillig.

Interkulturelle Begegnung

In Österreich leben Menschen aus verschiedenen Ländern und Kulturen. Wenn man sich trifft, hat man vielleicht andere Gewohnheiten beim Begrüßen und Miteinanderreden. In Österreich gibt es bestimmte Gewohnheiten, die die meisten Menschen einhalten. Wenn man diese Gewohnheiten erkennt und lernt, können Missverständnisse nicht so leicht passieren.

Hier finden sich einige Beispiele für Situationen, wo es kulturelle Missverständnisse geben kann. Was heißt zum Beispiel in Österreich „pünktlich sein"? Wie laut kann man sein, wenn man unter anderen Leuten ist?

- In Österreich gibt man sich beim Begrüßen und beim Weggehen normalerweise die Hand. Auch wenn man neue Leute trifft, gibt man jeder Person einmal die Hand. Das ist höflich. Man schaut der Person dabei auch in die Augen.

- Sehr oft vereinbart man einen Termin für eine bestimmte Uhrzeit. Manchmal kann man zu diesem vereinbarten Termin nicht pünktlich kommen. Dann ist es üblich, dass man anruft und die andere Person über die Verspätung informiert. Die Person, die warten muss, weiß dann, was passiert ist. Sie freut sich darüber, dass man respektvoll mit ihrer Zeit umgeht.

- Wenn man Freunde, Freundinnen und Bekannte in der Öffentlichkeit trifft, will man natürlich mit ihnen reden, lachen und diskutieren. Das ist ganz normal. Beim Reden und beim Telefonieren sollte man aber nicht zu laut sein. Man sollte auch nicht zu laut Musik (zum Beispiel am Smartphone) hören. Das könnte Menschen in der Nähe stören.

- Es gibt Plätze, die sind für alle Menschen da: Parks, Straßen, öffentliche Verkehrsmittel. Diese Plätze sollte man immer sauber halten und keinen Schmutz zurücklassen. Wir müssen dabei an die anderen Menschen denken und auf unsere gemeinsame Umwelt aufpassen.

TIPP

Es gibt noch viele Beispiele. Am besten fragen Sie Ihre Kolleginnen und Kollegen oder Ihre österreichischen Freundinnen und Freunde. Sie werden Ihnen sicher weiterhelfen. Wenn Sie viel über Alltagsgewohnheiten im Zusammenleben wissen, passieren nicht so viele Missverständnisse.

Bildverzeichnis

iStock./Yuri_Arcurs (Cover links oben), iStock./Steve Debenport (Cover rechts oben, Cover rechts unten), Roland Hackl/EXPA/picturedesk.com (Cover links unten, S. 67, 73), Feelimage.at (S. 6, 7, 126, 127), Österreich Werbung, Fotograf: Loebl-Schreyer (S. 12, 121), ÖNB (S. 17 links, 117 links), Erich Lessing/picturedesk.com (S. 17 rechts, 117 rechts), Sebastian Reich/Verlagsgruppe News/picturedesk.com (S. 19, 116), Thinkstock (S. 20, 115), weinfranz (S. 23, 62, 77, 112), iStock./amriphoto (S. 25, 110), thinkstock/Fuse (S. 27 links, 108 links), GEORG HOCHMUTH/APA/picturedesk.com (S. 27 rechts, 60, 79, 108 rechts), iStock./Christopher Futcher (S. 28, 107), iStock./Squaredpixels (S. 30, 105), iStock./Olivier Lantzendorffer (S. 32, 103), HERBERT PFARRHOFER/APA/picturedesk.com (S. 34, 102), iStock./vgajic (S. 36, 100), iStock./SelectStock (S. 38, 99), iStock./kupicoo (S. 40 oben, 97 oben), iStock./shapecharge (S. 40 unten, 54, 84, 97 unten), Thomas Aichinger/Waldhäusl/picturedesk.com (S. 41, 96), iStock./vm (S. 42, 95), iStock./JackF (S. 44, 93), ÖIF (S. 46 oben, 56, 82, 91 oben), McPHOTO/vario images/picturedesk.com (S. 46 unten, 91 unten), iStock./Buba1955 (S. 49 oben, 89), plainpicture/Johner (S. 49 unten, 88), iStock./traveler1116 (S. 50, 87), ERWIN SCHERIAU/APA/picturedesk.com (S. 52, 85), iStock./ViktorCap (S. 55, 83), Gerhard Wild/picturedesk.com (S. 57, 81), Michael Gruber/EXPA/picturedesk.com (S. 59, 80),

Berufliche Qualifikationen erfolgreich nutzen

Berufsanerkennung.at in Österreich

1 Beschreibungen und Informationen zum Anerkennungsprozess für über 1.800 Berufe

2 Europaweit erster mehrsprachiger Anerkennungswegweiser (Deutsch, Englisch, B/K/S, Türkisch)

3 Tipps und Erfolgsgeschichten von Zuwander/innen, die ihre Nostrifikation positiv abgeschlossen haben

4 Mit nur wenigen Klicks zur richtigen Antragsstelle für Ihre individuelle Anfrage

5 Erklärung wichtiger Begriffe rund um das Thema Berufsanerkennung

6 Benutzerfreundliche Oberfläche für PC und mobile Geräte

www.berufsanerkennung.at
Ein Service des Österreichischen Integrationsfonds in Kooperation mit dem Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres

Aktualisierte Infos

ÖIF ÖSTERREICHISCHER INTEGRATIONS FONDS

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

Erfolgreich Deutsch lernen zu Hause und unterwegs

1 Kostenlos rund um die Uhr Deutsch lernen mit zahlreichen Materialien, Videos und Podcasts

2 Service in 7 Sprachen (Deutsch, Englisch, Französisch, Türkisch, B/K/S, Ungarisch, Rumänisch, Polnisch)

3 Prüfungstermine in ganz Österreich – mit Kontakt zum Prüfungsinstitut Ihrer Wahl oder Online-Anmeldung zur ÖIF-Prüfung

Jetzt noch mehr Übungen

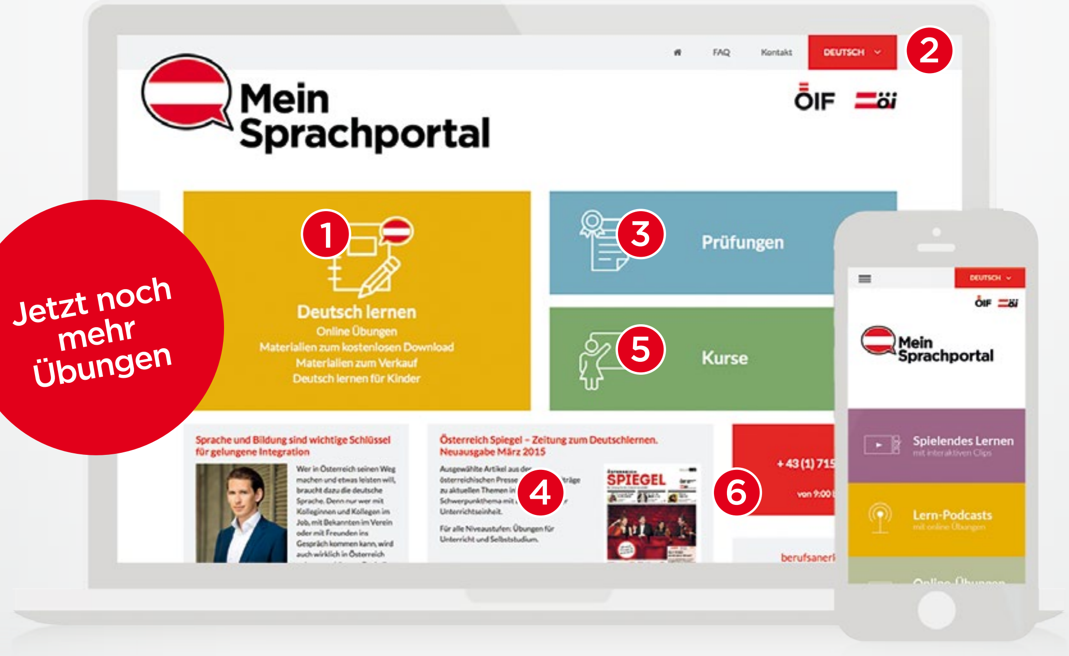

4 Ankündigungen zu neuen Angeboten und Publikationen zum Deutschlernen

5 Übersicht über das Kursangebot des ÖIF, sowie Infos zu Deutschkursinstituten in Österreich und im Ausland

6 Persönliche Auskunft: Werktags von 9:00 bis 15:00 Uhr unter der Sprachportal-Hotline

www.sprachportal.at
Ein Service des Österreichischen Integrationsfonds in Kooperation mit dem Österreich Institut und dem Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres

ÖIF ÖSTERREICHISCHER INTEGRATIONS FONDS

öi Österreich Institut

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

مونږ باید خیال وکړو، د نورو خلکو فکر وکړو او زمونږ د شریک چاپېریال پاملرنه وکړو.

یادونه

دا فقط یو څو مثالونه دي، نور هم ډېر شته. بس د خپلو همکارانو یا اوتریشي دوستانو پوښتنه وکړئ. هغوی به په خوشحالۍ ستاسو مرسته وکړي. څومره زیات چې تاسو خلکو سره په ورځنیو تماسونو کې ددې عادتونو په اړه معلومېږئ، دغومره زیات به درته اسانېږي چې له سوء تفاهم ځان وژغورئ او اوتریش کې خوشحاله ژوند وکړئ.

بین الکولتوري ارتباط

په اوتریش کې د ډېرو مختلفو هیوادونو او کولتورونو خلک ژوند کوي. ځیني خلک کله چې نورو سره ویني ښايي په نورو طریقو د سلام او خبرو کولو عادت لري. په اوتریش کې ځیني ځانګړې عادتونه او رواجونه شته چې اکثریت خلک یې پابندي کوي. ددې عادتونو او رواجونو د پېژندلو توان لرل او همدارنګه د دوی د کارولو زده کول به سوء تفاهم نه په ځان ساتلو کې مرسته وکړي. په لاندې برخو کې د هغو وضعیتونو یو څو مثالونه ورکول کېږي کوم چې ښايي د سوء تفاهم سبب شي د کومو وجه چې مختلف کولتوري شالیدونه کېدلی شي.

اوتریش کې «د وخت پابندي» څه معنی لري، په عام محضر کې څومره شور د منلو وړ دی؟

- په اوتریش کې خلک عموماً کله چې له چا سره ویني یا ترې ځي لاس ورکوي. نوو خلکو سره د لیدلو پر مهال هم داسې کېږي. د خوش اخلاقۍ خبره داده چې هر تن ته د هغه سترګو ته په کتلو لاس ورکړی شي.

- زیاتره وخت ملاقاتونه په یو خاص وخت ټاکل شوي وي. خو ځیني وختونه داسې کېدلی شي چې تاسو ښايي په وخت ونه رسېدلی شئ. عمومي قاعده ده چې بیا بل تن ته زنګ وهل کېږي او د ځنډ په اړه خبر ورکول کېږي. په دې طریقه هغه بل تن، کوم چې منتظر وي، ته خبر ورکول کېږي. هغه تن په دې خبره خوشحالېږي چې تاسو د هغه/هغې د وخت احترام کوئ.

- که تاسو په عام محضر کې له خپلو دوستانو، خپلوانو یا اشنا خلکو سره وینئ نو منطقي خبره ده چې تاسو سره خبرې، خندل او شیان بحثول غواړئ. دا بېخي طبعي ده. کله چې نورو سره مخ په مخ یا په تیلیفون خبرې کوئ نو مهرباني وکړئ دا خبره ذهن کې واچوئ چې ډېر په جیګ غږ باید خبرې ونکړئ. څوک باید په عام محضر کې جیګه موسیقي (د بېلګې په توګه په سمارټ فون) هم وانه وري، ځکه چې درسره نږدې نورو کسانو ته ښايي مزاحمت شي.

- ځیني داسې ځایونه شته چې عام محضر وي خو د هر چا لخوا ترې استفاده کېږي: د بېلګې په توګه پارکونه، کوڅې او عامه ټرانسپورټ. دا ځایونه باید تل صفا وساتل شي. دغلته کوم ګند او کثافات مه پرېږدئ.

داوطلب فعالیتونه

په اوتریش کې ډېرې داوطلب ادارې او سازمانونه شته. ډېر یې په ټولنه کې ډېر ښه کارونه کوي. ډېر خلک په خپل وزګار وخت کې په اعزازي بنیاد ددې ادارو او سازمانونو لپاره کار کوي. که دا داوطلب اوروژونکي وي، که سور صلیب، د سپورټ ادارې، یا غیر انتفاعي خیراتي سازمانونه، په مونږ کې هر یو تن کولی شي چې په دوی کې ونډه واخلي او نوو خلکو سره ووینې، نوې دوستان پیدا کړي او په یوه مهمه مسله کې شریک کار وکړي. له دې ادارو او سازمانونو پرته به ډېر شیان په اوتریش کې هغسې ښه کار ونکړي څنګه چې یې کوي. نو له دې امله مونږ دغو خلکو ته عاجله اړتیا لرو کوم چې داوطلب کار کوي ځکه چې هغوی د یو کامیاب شریک ژوند په لور ډېرهستره ونډه ترسره کوي. هغوی زمونږ د ټولو په ګټه کار کوي.

یادونه

په یوه اداره یا سازمان کې داوطلب کار تاسو سره اوتریش کې د نوو خلکو په پېژندلو کې مرسته کولی شي. دا ستاسو د المانی د بهترولو او تمرینولو یوه ښه لاره کېدلی شي.

په اوتریش کې ډېر خلک د ټولنې د ګټې لپاره په داوطلب فعالیتونو کې دخیل وي.

فامیل او یو بل سره ژوند

فامیل د ریاست لپاره ډېر مهم دی. اوتریش کې یو بل سره د ژوند یا شریک ژوند مختلفې طریقې شته. زیاتره وختونه یو سړی او یوه ښځه د یو یا زیاتو ماشومانو سره یو ځای ژوند کوي او واده وي. په همدې توګه داسې خلک شته چې یو ځای ژوند کوي او ښایي واده یا واده نه وي او ماشومان نه لري. ځینې نور واده نه وي او په شریکه ماشومان لري. ځینې خلک ښایي طلاق شوي وي او/یا بل چا سره یې واده کړی وي. د دوو سړو یا دوو ښځو ترمنځ هم تعلقات شته کوم چې ښایي یو بل سره د ژوند د شریکوال په توګه ژوند کوي. همداراز یوازې د مور یا پلار فامیلونه هم شته، د مثال په توګه ځانته اوسېدونکې میاندې یا پلاران چې د خپل ماشوم یا ماشومانو سره یو ځای ژوند کوي. خلک همداراز کولی شي هغو ماشومانو سره چې هغوی له مخکینیو رشتو لري د فامیل په توګه شریک ژوند وکړي. خو یو شی چې اوتریش کې عام ندی هغه غټ فامیلونه دي په کومو کې چې ګڼ شمېر خپلوان یا نسلونه په یو کور کې ژوند کوي.

هر تن ازاد دی چې د خپل ژوند لپاره په خپله فیصله وکړي. یو تن واده کولی شي یا نه. خلک د خاوند یا ښځې په غوره کولو کې ازاد دي. خلک همداراز کولی شي چې د ځان لپاره فیصله وکړي چې ماشومان ولري که نه او که لرل یې غواړي نو چې هر څومره لرل غواړي.

فامیلي ژوند له تاوتریخوالي پاک

ماشومان باید یو ښه ژوند ولري او د هغوی د فامیلونو لخوا یې باید ښه پاملرنه وشي. هغوی باید د ژوند د ټولو اړخونو په اړه زده کړه وکړي، باید کومک او مرسته یې وشي او ټول ورځني ضرورتونه یې باید پوره کړی شي. د ماشومانو او یا فامیل کې د بل هر تن خلاف فزیکي یا رواني تاوتریخوالی کول په سختۍ سره منع دی. کورنی تاوتریخوالی د قانون لخوا په سختۍ سره منع دی. هر هغه تن چې د خپلو ماشومانو خلاف له تاوتریخوالي کار اخلي ته به جزا ورکول کېږي. په بدترینو حالتونو کې ریاست حق لري چې ماشومان د هغوی د مورو پلار نه واخلي. په همدې توګه، د ښځو خلاف د تاوتریخوالي سخته جزا ورکول کېږي.

یوه په قانوني توګه پېژندل شوې مذهبي ټولنه حق لري چې عامه مکتبونو کې د مذهب درس ورکړي. ددې درسونو پیسې د ریاست لخوا د ټیکس د پیسو نه په استفاده ورکول کېږي. د مذهبي درس پر مهال، مذهبي مواد د بشریت، پیوستون، سولې او عدالت او همداراز د زغم په رڼا کې وړاندې کېږي او بحث پرې کېږي.

مذهبونه

په اوتریش کې هر څوک کولی شي چې په ازادۍ خپل مذهب غوره کړي، علني عمل پرې وکړي، خپل مذهب ښکاره نه کړي او یا یې پرېږدي. ځوارلس کلنی ته له رسېدو وروسته هر څوک کولی شي چې ځان لپاره د یوې مذهبي عقیدې په حق یا خلاف فیصله وکړي. یو فرد دا هم کولی شي چې خپل مذهب بدل کړي، کومې مذهبي ټولنې سره د تعلق نه لرلو پرېکړه وکړي او یا یوه مذهبي ټولنه پرېږدي.

د اوتریش جامعه په دیندارو او بې دینو نده وېشل شوې. هر څوک چې په اوتریش کې ژوند کوي یو شان حقونه او مکلفیتونه لري. دا د هر سړي او ښځې خپله خوښه ده چې خپل ځان لپاره پرېکړه وکړي چې کوم مذهب یا دین سره تعلق لرل غواړي که نه - او دا چې که غواړي یې نو کوم مذهب سره تعلق لرل غواړي.

په اوتریش کې هر څوک په ازادۍ سره په خپل مذهب د عمل کولو حق لري.

خپل شخصي عقیدوي سیستم او دین ولري او د خپلو کولتوري عنعناتو سره سم ژوند کولی شي. هر سړی او هره ښځه کولی شي چې خپلې شخصي او انفرادي علاقمندۍ ولري او دغه علاقمندۍ تعقیبولی شي. ریاست د هر فرد د انفرادي شخصي ازادۍ حفاظت کوي. خو په دې حواله مهمه خبره داده چې خلک کولی شي د قانون په چوکاټ کې له دې ازادیو استفاده وکړي. هیڅوک اجازه نلري چې د قانون خلاف عمل وکړي. هر څوک په خپله طریقه ژوند کولو ته ازاد دی - خو فقط تر هغه وخته چې د قانون خلاف ورزي نه کوي.

مونږ ټول باید د تنوع احترام وکړو. هر څوک باید د هغو دیني، کولتوري او مورالي مفکورو احترام وکړي چې نور خلک یې د خپل ژوند لپاره لري - پروا نه کوي که د نور چا د هغوی د ژوند طریقه نه خوښېږي.

هیڅوک اجازه نلري چې یو بل تن د څه کولو لپاره مجبور کړي. هر څوک کولی شي د ځان لپاره فیصله وکړي چې څه کول غواړي او څه نه. په دې دلیل هیڅوک اجازه نلري چې بل تن ته د هغه د ژوند په طریقو کې امر وکړي. د کوم څه چې اجازه ورکړل شوې او څه چې منع شوي دا ټول یوازې په ملي قوانینو کې ټاکل شوي. هیڅ مذهبي عقیده، هیڅ اصول، هیڅ دیني کتاب یا مفکوره له ملي قانونه اوچته نده. د اوتریش ریاست قانون په ټولو اوچت دی. دا یو داسې اصل دی چې اوتریش کې باید هر څاته معلوم وي او اطاعت یې وکړي.

د دین او ریاست ترمنځ تعلق

د ریاست اقدام (مطلب د مقاماتو او ریاستي دفترونو اقدامات) د قانون لخوا ټاکل شوي. د ریاستي اقدام ټاکنه د مذهبي اصولو، کتابونو یا مفکورو لخوا نده شوې.

اوتریش د ډېرو مختلفو دینونو په وړاندې پرانستی دی. اوتریش کې ډېرې مذهبي ټولنې په ازادۍ او حفاظت وجود لري. ریاست مذهبي ټولنې په رسمیت پېژني او ملاتړ یې کوي - په دې شرط چې ځینې شرطونه پوره کړي. نتیجتاً مذهبي ټولنې په جامعه کې مسوولیت پر غاړه لري. خو هغوی باید دا مسوولیت د خلکو د انفرادي ازادۍ سره یو ځای کړي.

تنوع او شریک اوسېدل – کولتوري ادغام

- په اوتریش کې هر سړی او ښځه کولی شي چې خپل ژوند (عقیده، عنعنات، علاقمندی، جنسیت) په هغه طریقه وکړي کومه چې یې خپله انتخاب کړې وي - په دې شرط چې د قانون خلاف ورزي نه کوي.
- هر څوک باید ددې احترام وکړي چې نور خلک په خپل ژوند کنټرول لري او په هماغه طریقه ژوند کوي کومه چې یې ځان لپاره انتخاب کړې او غوره کړې ده.
- داسې اصول شته چې د شریک اوسېدنې، نورو سره او فامیل سره په ژوند او همداراز په ټولنیزو رابطو حاکمیت لري. ددې اصولو باید احترام وشي.

پېژندګلوی

په اوتریش کې هر تن په هغه طریقه ژوند کوي چې ځان لپاره یې په خپله غوره کړي. هر تن د خپل ژوند لپاره یو جلا یا انفرادي فکر لري ځکه چې هر تن مختلف دی. هر سړی او هره ښځه کولی شي چې

پولیس افسران په خطرناکو وضعیتونو کې مرسته او کومک کوي او د حفاظت او امنیت ساتنه کوي.

- د ریاست د قوت د جلاوالي او تقسیم او د پولیسو لخوا د کارونو د بشپړولو ترڅنګ چې کوم څه لازم دي هغه نور داسې خلک دي چې انساني کرامت، ازادی او امنیت ته ودې ورکولو ته ژمن وي. شخړو سره د مقابلې لپاره یوه تعمیري طریقه په دې حواله یو کلیدي رول لوبوي، مطلب دا چې خلک باید دې ته ژمن وي چې د شخړو حل په داسې طریقه چې تشدد پکې نه وي او د قانون لخوا تشریح شوي چوکاټ دننه پیدا کړي. د خپلو او نورو کسانو د حقونو د دفاع په وخت کې سلوک خپلول پکار دي. په هغه وخت کې هم چې کله څوک د منفي اغېزو وېره لري. دا د مورالي زړورتیا په عمل کې اچول دي. که هر څوک ددې اصولو اطاعت وکړي نو بیا اوتریش کې د ټولنې لپاره ډېر مثبت شیان لاسته راوړل کېدلی شي.

د ریاست د قوت جلاوالی او تقسیم

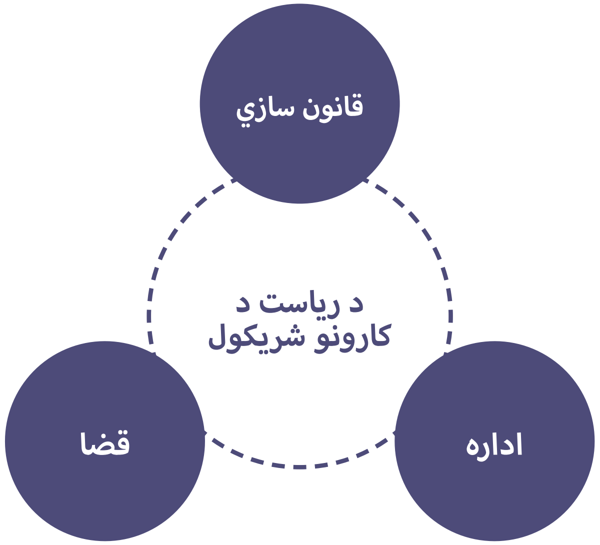

ریاست د قانون د حاکمیت پر اساس

- په ریاست او دې هیواد کې په ټولو خلکو لازمه ده چې د قانون اطاعت وکړي. شخصي نظرونه یا چلندونه د اوتریش د قانون د احترام نه کولو کوم جواز نه‌دی. دا په دې خاطر چې قوانین په ټولو خلکو یو شان تطبیقېږي او د خلکو د حقونو حفاظت هم په همدغه طریقه کېږي. د ټولو خلکو قضاوت په عادلانه ډول په یو شان اصولو کېږي. په دې سیاق و سباق کې ښایي هغو مشخصو شرایطو ته توجو وکړی شي چې خلک پکې وي.

- د ریاستي اقدام اساس او حد او د قانون په وړاندې د ټولو خلکو برابری د قانون لخوا تشریح شوي. کله چې مقامات قوانین نافذوي نو په هغوی، لکه د نورو اتباعو، لازمه ده چې د تطبیقېدونکو قوانینو، اصولو او قواعدو اطاعت وکړي. په اوتریش کې مقامات نشي کولی چې د خپلو خدمتونو لپاره له خلکو پیسې یا نورې ګټې قبولې کړي تر څو چې ددې په حقوقي ماده کې په واضح ډول اجازه نه وي ورکړل شوې. بل طرف ته خلک باید د پیسو او یا نورو منافعو له لارې ریاستي مقاماتو ته د رشوت ورکولو هڅه ونکړي. دا په سختی سره منع دي. هغه کسان چې ددې اصولو اطاعت نه کوي به د حقوقي نتایجو سره مخ شي.

- د پولیسو د ټول اقدام اساس هم پر قانون دی. پولیس د خلکو حفاظت کوي او په خطرناکو وضعیتونو کې مرسته کوي. اوتریش کې خلک په پولیسو باور کوي ځکه چې هغوی اوتریش کې د سولې او امنیت د یقیني کولو لپاره کار کوي.

- هغه کسان چې ګومان کوي چې مقاماتو یا شخصي افرادو له قانون سرغړونه کړې، کولی چې محکمې ته لاړ شي. محکمې تفتیش کوي چې ایا دغې رسمي مقام یا شخصي فرد د قانون دننه عمل کړی که نه. محکمې همداراز کولی شي چې د شخصي افرادو ترمنځ شخړو کې فیصلې وکړي.

- په اوتریش کې تاسو ته اجازه نشته چې قانون په خپلو لاسونو کې واخلئ. دا منع ده. که چیرې بل چا د قانون خلاف ورزي کړې وي نو تاسو ته اجازه نشته چې خپله جزا ورکړئ. په همدې توګه، دوستانو، فامیل یا خپلوانو ته اجازه نشته چې نورو هغو کسانو چې د قانون خلاف ورزي یې کړې ته جزا ورکړي. دا کار یوازې او یوازې د ریاست دی. یوازې ریاست د جزا ورکولو اجازه لري.

- د بېلګې په توګه ځینې اداري (محکمې) دي ته کتنه کوي چې ګوندې قوانین د بشري حقوقو څخه سرغړونه کوي. هغوی همدارنګه تفتیش کوي چې ایا مقامات رېښتیا د قانون له مخې عمل کوي.

دموکراسي – قانون له خلکو سرچینه اخلي

- په اوتریش کې قوانین د یو تن لخوا نه جوړېږي. داسې کوم واحد تن نشته چې هغه دومره قوت ولري چې د یو تن د ژوند او یا د ټولو اتباعو د ژوند په اړه فیصلې وکړي. په اوتریش کې قوانین د سوله ییزو مباحثو او داسې موافقه جوړېږي چې د رایې ورکولو په پروسه ترسره کېږي. دا د هغو افرادو لخوا کېږي کوم چې د خلکو لخوا انتخاب شوي وي. دا طریقه د اوتریش نه یوه رېښتونې دموکراسي جوړوي.

- ټول اوتریشي اتباع اجازه لري چې له 16 کلنۍ رایه ورکړي. دې ته د رایې ورکولو حق ویل کېږي. مهمه خبره پکې داده چې هره اچول شوې رایه یو وزن لري. رایه ورکول بېخي شخصي کار دی او تل په راز کې ورکول کېږي ددې معنی دا چې د رایه ورکوونکي نوم د رایې په پاڼه نه ښودل کېږي تر هیچا ته معلومه نه وي چې چا ورته رایه ورکړې. په اوتریش کې هیچا باندې جبر نشي کېدلی چې کوم خاص تن یا ګوند ته رایه ورکړي. هر تن د ځان لپاره فیصله کوي چې چاته رایه ورکوي.

- شریکه فیصله کول او ګډون کول د انتخاباتو پر مهال یوازې د رایې تر ورکولو محدود نه دي. په دموکراسی کې ددې نه زیات نور ډېر څه شته، لکه د ژوند هغو ټولو برخو ته بنې ورکولو کې فعاله ونډه اخیستل په کومو کې چې خلک دخیل وي او یا په کومو کې چې علاقه لري. په دې توګه د ځان لپاره فیصله کول په دموکراسی کې د شریکې فیصلې نه چورلي. د دموکراسی اساس په برخه اخیستلو، د خلکو په ونډو، په فعال دخالت، په شریکه بنې ورکولو، په شریکه فیصلې کولو او شریک مسوولیت دی.

د پارلمان غړي پارلمان کې پر قوانینو بحث کوي او تصویبوي یې.

حفاظت او امنیت – د قوت د جلاوالي او تقسیم، دموکراسی او د قانون د حاکمیت پر اساس

د قوت تقسیم

- په اوتریش کې د تحفظ او امنیت ضمانت د ریاست لخوا ورکړل شوی. په اوتریش کې د ریاست د قوت په ویش کې واضح جلاوالی شته. دا دې لپاره مهمه ده چې د یو خاص نفر یا خاصې اداري لخوا د ډېر زیات واک د ترلاسه کولو او یا واک نه د غلطې استفادې کولو مخنیوی وشي. ځینې خاص اداري (په مرکزي او ولایتي کچه پارلیمانونه) قوانین جوړوي، خو هغوی یې تطبیقوي یا تنفیذوي نه. دا د نورو ادارو (مقاماتو) لخوا کېږي. داسې د یو بل په حد کې د ساتلو نظام موجود دی، یعنې د ریاست اداري خپلو کې د یو بل نظارت کوي. د مختلفو ادارو (پارلیمانونه، مقامات او محکمې) ترمنځ د ریاست د قوت دا جلاوالی او ویش خلکو لپاره امنیت برابروي. دا یې د خپلسرو فیصلو په مخنیوي توانوي او د قانون په وړاندې د بشري کرامت، ازادي او برابری حفاظت کوي.

قوانین د پارلیمان لخوا تصویبېږي.

ددې دلیل لپاره یو توپیر باید وکړی شي: قانون ښايي د کوم داسې څه اجازه ورکړي یا پرې بندېز ولګوي چې زما نه خوښېږي، او یا کوم چې زما د دیني یا کولتوري نظرونو او عقایدو سره نه جوړېږي یا یې خلاف وي. که دغسې وي که نه، قانون باید په اوتریش کې هر وخت حاکم وي او زما عمل د قانون دننه وي. د ملي سوشلزم د ممانعت قانون (پېژندګلوی وګورئ) داسې یو حد یو مثال دی چې د قانون لخوا وړاندې شوی دی.

د خپل ژوند په اړه د فیصلې کولو په ازادی کې هم حدونه شته. ازادي همداراز له دوه طرفه مسوولیت او د خلکو د مکلفیتونو سره لاس په لاس کې ځي. اوتریش کې د اتباعو ترمنځ ټولنیزه هماهنګي، له ځوانانو، زړو، مریضانو، ضعیفانو او غریبانو سره مرسته: دا هغه څه دي چې اوتریش نه داسې هیواد جوړوي چیرته چې خلک د یو بل مرسته کوي، یوه داسې ټولنه چې اساس یې په پیوستون دی. خو دا هر څه هغه وخت امکان لري چې خلک ټولنه کې د مثبتې ونډې اخیستلو لېوالتیا لري.

د هغه پیوستون مثالونه چې اساس یې پر مسوولیت وي

- هغه هدف چې د اوتریش د دولتي مکتبونو سیستم یې تعقیبوي ددې خبرې یقیني کول دي چې هر چا لپاره یو شان مواقع موجود وي. د دولتي مکتبونو د سیستم مالي بودیجه ریاست ورکوي. دا ځکه امکان لري چې هر څوک (هغوی چې د کار لپاره جوړ وي) کار کوي او ټیکسونه او د ټولنیز تحفظ ونډې ادا کوي. دا ټول ددې خبرې په یقیني کولو کې ونډه لري چې ماشومان او ځوانان ښه تعلیم ترلاسه کوي.

- کارمندان او کارفرما د هغو ونډو له لارې چې هغوی یې ادا کوي په شریکه د اوتریش د ټولنیز تحفظ سیستم بودیجه ورکوي. دا پیسې د خلکو د تقاعد لپاره او د روغتیایي پاملرنې او طبي خدمتونو لپاره کارول کېږي. هدف یې ټولو لپاره ټولنیز تحفظ دی.

ریاست او ټولنیز سیستم یوازې هغه وخت چلېدلی شي چې هر څوک خپل ټیکسونه، محصولات او د ټولنیز تحفظ ونډې ادا کړي.

کرده و غیره. زنان برای این امر هیچگونه نیازی به اجازه یک مرد ندارند. این در اتریش کاملا طبیعی ومسلم است. و اما مردان متاهل»سرپرست خانواده» نیستند. این به این معنی است که «سرپرست خانواده» به تنهایی نمی تواند تصمیم بگیرد که اعضای خانواده چه رفتاری داشته باشند. تصمیمات اعضای بزرگسال خانواده (همسر، مادران، و غیره) قابل احترام قرار میگیرد. آنها دارای حقوق یکسان با مردان هستند. البته، کودکان و نو جوان هم دارای حقوق میباشند. در مورد تغذیه سالم ، مسکن مناسب، در آموزش و سرپرستی مناسب و غیره. خشونت علیه کودکان و نو جوان و سایر اعضای خانواده به شدت ممنوع است و مجازات خواهد شد.

ازادي – د مدني قوانینو او ازادیو، مسوولیت او پیوستون پر اساس

په اوتریش کې هر څوک شخصي ازادي لري چې د ځان لپاره فیصله وکړي چې خپل ژوند څنګه تېرول غواړي. دوی د قانوني چوکاټ په دایره کې خپلې فیصلې کوي، د مثال په توګه هغو معاملو کې چې د دوی د مسلک، دین، نظر، د اوسېدو د ځای، فامیلي ژوند، د هغوی د تعلیم وغیره سره تړاو لري. ریاست دا فیصلې ترې نشي اخیستلی. ریاست په فعالیت سره ددې ټولو ازادیو حفاظت کوي. داسې کول ښکله یو مکلفیت دی او دا مکلفیت بنیادي او بشري حقونو ته د ژمنتیا څخه راپیدا شوی دی.

د نظر ازادي - له ډېرو حقونو یو حق

په اوتریش کې د اتباعو نظرونه یو مهم رول لوبوي. داسې نظرونه ښايي نور خلک وپاروي یا ولړزوي. هغه خلک چې په ورځپاڼو، فیلمونو، نقاشی، تیاتر، ګرافک ډیزاین وغیره خپل نظر څرګندوي په اوتریش کې ډېره ازادي لري. د نظر ازادي په رسنیو هم تطبیقېږي. اوتریش کې رسنۍ د ریاست لخوا نه کنټرولېږي. خو بیا هم د هر څه اجازه نشته. د نظر د ازادی حدونه هم شته.

په اوتریش کې هر چا ته اجازه شته چې په عام محضر کې خپل نظر وړکړي.

د بنيادي او بشري حقونو مثالونه:

د خلکو د ژوند حفاظت کول

رياست د ټولو خلکو د ژوند حفاظت کوي. د پوليسو ځواک، وسله وال ځواکونه او نورې دولتي ادارې د شريفو قانون باندې تلونکو اتباعو په وړاندې کوم ګواښ نه جوړېږي. دولتي ادارې بايد تل زمونږ د ژوند حفاظت وکړي. دا د هغوی کار دی. په دې توګه په اوتريش کې هېڅوک بايد د خپل ژوند لپاره په دار کې نشي.

تشدد منع دی

په خلکو تشدد کول منع دي. که خلکو ته جزا هم ورکول کېږي، دا جزا بايد غير انساني نه وي. خلکو سره تل بايد په احترام چلند وشي. دا په ځانګړي ډول زندانونو کې او د پوليسو د عملياتو پر مهال مهمه ده. دداسې عملياتو پر مهال، پوليسي ځواکونو ته يوازې اجازه ده چې د مناسبې او ضروري درجې تشدد څخه کار واخلي. په جسماني او رواني دواړو طريقو. برسېره پر دې، خلکو بايد داسې يو هيواد ته ونه لېږل شي په کوم کې چې به هغوی له تشدد يا غير انساني او تحقيري چلند سره مخ کېږي.

د شتمنی حفاظت

د خلکو شتمنی له هغوی اخيستل د قانون خلاف دي. په دې کې يوازې يو څو استثناوې شته چې د قانون لخوا ډېر مشخص تشريح شوې دي.

زنان و مردان از حقوق مساوی برخوردارند

زنان و مردان در اتريش از حقوق و تعهدات يکسان برخوردارند. زنان به خوبی مردان می توان کارکنند، به تنهايی در خيابان ها بوده، ملاقات با دوستان داشته، شروع يک رابطه يا ترک آن را به تنهايی تصميم گرفته، رانندگی

ښځې او سړي د ژوند په ټولو برخو کې برابر حقونه لري.

محکمې اتباعو ته د خپلو حقونو د ترلاسه کولو موقع ورکوي.

انساني کرامت له خلکو غواړي چې نورو سره په احترام او د شفافيت په هماغه درجه چلند وکړي چې هغوی يې له نورو تمه لري.

ازادي يوازې هغه وخت کار کوي چې خلک مسووليت واخلي او ټولنه کې خپله ونډه ترسره کړي. دا د داسې ټولنې روح دی چې اساس يې په پيوستون وي.

امنيت او د قانون پابندي کول جوخت تړون لري. قوانين دې لپاره جوړېږي چې د امنيت حفاظت وکړي. هغه عادلانه ګڼل کېدلی شي. هغه د خلکو لپاره ګټور دي. په دموکراسی کې قانون له خلکو سرچينه اخلي. د رياستي چارواکو او رياستي ادارو ټول اقدامات د قوانينو پر اساس او حاکميت کې وي.

بشري کرامت – د بنيادي او بشري حقونو پر اساس

په کرامت کې هر څوک برابر دي. د يو تن کرامت د هغه په جنس، عمر، تعليم، دين، شاليد، اصليت يا قيافې پورې اړه نه لري. څرنګه چې د هيواد نورو اتباعو سره په تماسونو کې د بشري کرامت احترام بايد وشي، همدغسې رياست هم بايد بشري کرامت ته غاړه کېږدي.

په اوتريش کې ډېر قوانين تطبيقېږي، د ټولو نه اول او مهم يې بنيادي او بشري حقونه دي. دا قوانين دا خبره يقيني کوي چې ټول خلک برابر وي او د بشري کرامت پر اساس ورسره چلند کېږي. هغوی چې ددې قوانينو اطاعت نه کوي جزا به ورکول کېږي او يا به د نورو حقوقي نتايجو سره مخ کېږي.

د شریک اوسېدنې اصول – حقوقي ادغام

- په اوتریش کې د شریک اوسېدنې لپاره اصول او قواعد شته، د کومو اساس چې د اوتریش په مرکزي اساسي قانون دی.
- هر څوک باید ددې اصولو احترام او اطاعت وکړي.
- اوتریش کې ددې اصولو نه سرغړونه کول نه منل کېږي.

پېژندګلوی

داسې واضح اصول او قواعد شته چې اوتریش کې په شریکه اوسېدنه حاکم دي. دا اصول د داسې ژوند ضمانت ورکوي چې اساس یې په کرامت، ازادی او امنیت وي. ددې اصولو او قواعدو باید د هر چا لخوا احترام، پابندي او اطاعت وشي.

د ګاونډيتوب غير رسمي اصول

ټول اصول د کور په اصولو کې نه وي مشخص شوي. داسې نور شيان هم شته چې ګاونډيانو سره په ښه طريقه ژوند کولو لپاره ترې څوک استفاده کولی شي.

که ستاسو په باغچه، کوڅه يا کور کې ستاسو د ګاونډيانو سره ليده کاته وشي نو تاسو پرې په سلام اچولو يا ورسره لنډې خبرې کولو احترام ښايئ.

په ګاونډ کې د کامياب ژوند لپاره ستاسو د ګاونډيانو احترام ډېر مهم دی. د هغو نورو خلکو خيال وساتئ چې ستاسو په کور کې اوسېږي، په ځانګړې توګه سپين ږيري او ماشومان لرونکي فاميلونه. د بېلګې په توګه دا خلک کېدی شي زيات وخت لفټ ته ضرورت ولري. نو له دې امله تاسو بايد هغوی ته مخه ورکړئ چې د لفټ نه استفاده وکړي که هغوی ورته له تاسو زيات عاجل ضرورت لري.

ګاونډيان اکثر يو بل سره خبرې کوي او د يو بل مرسته کوي.

وي. ددې وختونو پر مهال شور هم بايد لږ تر لږ وساتل شي. د يکشنبې په ورځ او عامو رخصتيو کې لازمه ده چې ټوله ورځ د شور کوونکو فعاليتونو څخه ځان وساتل شي. خلکو ته اجازه نشته چې داسې څه وکړي چې شور کوي او ښايي ګاونډيانو ته مزاحمت شي.

يادونه

په ځينو مواقعو تاسو کولی شئ چې کور کې مېلمانه ولرئ. په ځينو وختونو کې ښايي ددې نه څه شور جوړ شي. که تاسو ډېر مېلمانه لرئ نو بايد د هغوی د راتګ مخکې نه پلان جوړ کړئ. تاسو بايد ددغسې ملاقاتونو په اړه ګاونډيان خبر کړئ تر څو هغوی دې نه خبر وي او په شور حيران نشي.

د کثافاتو تلفول

په اوتريش کې هر څوک بايد د عامه ځايونو په صفا او ګند او کثافاتو نه پاک ساتلو کې خپله ونډه واخلي. هغه کسان چې ددې اصل پابندي نه کوي بايد د دې د حقوقي نتايجو سره د مخ کېدلو توقع وکړي. کثافات د کثافاتو په يوه واحده ډبه کې نه اچول کېږي. کثافات بايد په اوتريش کې جلا شي. کاغذ، شيشه، پلاستيک او اوسپنه بايد جلا شي او بايد د کثافاتو په جلا ډبو کې واچول شي او بايد چې د کور د نورمال ګند د کثافاتو په ډبه کې وانه چول شي. د کثافاتو دا ټولې ډبې يا کنټينرې د اوسېدو په ودانۍ کې او يا ورسره نږدې پيدا کېدلی شي. دا خبره يقيني کړئ چې د کور دننه دهليزونه پاک ساتل شوي وي. غټ شيان لکه د بېلګې په توګه صوفې، د لوښو او کاليو الماری بايد د کور د ګند په کنټينرو کې وانه چول شي. دا غټ کثافات دي او بايد د کثافاتو د غونډولو ځانګړو ځايونو ته يوړل شي.

برای انواع مختلف زباله، زباله دانیهای مختلف هم وجود دارد.

که مونږ ټول يکې خپله برخه ونډه واخلو نو وبه توانېږو چې ماحول پاک وساتو او سرچينې بچت کړو. ډېر کثافات که چېرته په مناسبه طريقه جلا کړی شي ريسايکل کېدلی شي.

کورني قواعد

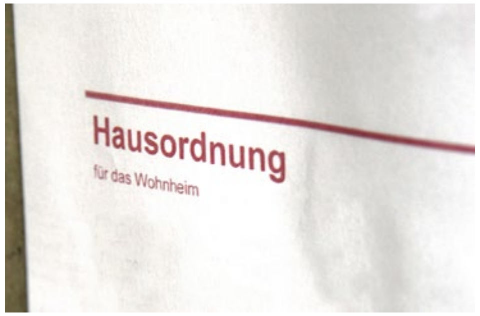

د اپارتمانونو په ودانۍ کې ډېر مختلف خلک په یوه ودانۍ کې ژوند کوي. ددې معنی داده چې هر څوک باید ددې خبرې په یقیني کولو کې ونډه واخلي چې د اپارتمانونو په داسې ودانۍ کې د ګاونډ ژوند ښه او له نفاقه پاک روان وي. خو دا یوازې په هغه صورت کې امکان لري چې خلک د خپلو ګاونډیانو خیال وساتي او یو بل سره احترامانه چلند وکړي.

دا د ټولو اوسېدونکو مسوولیت دی چې د اوسېدو ودانۍ پاکه وساتي

د اپارتمانونو په یوه ودانۍ کې د ګاونډ د ژوند اصول د کورونو په قواعدو کې ټاکل شوي وي. ټول اوسېدونکي باید ددې اطاعت وکړي. که تاسو ته معلومه نه وي چې دا قواعد چېرته پیدا کړئ، نو تاسو د دغه جایداد د ادارې نه پوښتنه کولی شئ. هغوی به درته ددې کورنو قواعدو یو نقل درولېږي. زیاتره وخت د کرایې په موافقو داسې قواعد موجود وي چې د اوسېدلو په ودانیو کې ژوند بانديې حاکم وي. د قرارداد موافقه یوه داسې موافقه وي چې عموماً (په لیکلې بڼه) د مالک/مالکې او کرایه دار ترمنځ د کرایه شوي جایداد او د پیسو د هغه رقم (لکه کرایې) په اړه شوي وي چې کرایه دار یې کرایه شوي ځای نه د استفادې لپاره باید مالک/مالکې ته ادا کړي.

د کورونو د عادي قواعدو یو څو مثالونه:

- د شپې لس بجې د موسیقی یا د تلویزیون غږ ټیټ کړئ. ددې وخت نه وروسته په لوړ غږ شور ښایي ستاسو ګاونډي ته مزاحمت شي. که ددې اصول خیال ونه ساتل شي نو نور کسان ښایي پولیسو ته زنګ ووهي.

- د یو اپارتمان په ودانۍ کې ځینې ځایونه شریک وي، لکه هغه د ټولو اوسېدونکو لخوا کارول کېږي (د بېلګې په توګه په دې کې شامل دي دهلیز او زینې، بالاخانه، د انګړ برخه، وغیره). د نورو اوسېدونکو خیال وساتئ او دا ځایونه هر وخت پاک او صاف وساتئ.
- هغه کسان چې د ودانۍ یا یې دننه څه ته زیان ورسوي د رسول شوي زیان مسوول ګڼل کېږي، مطلب دا چې هغوی به ددغه زیان تاوان ورکوي.
- بایسکلونه، فرنیچر یا نور شیان باید په دهلیز کې پرېښښودل شي. په پیترولو چلېدونکي ګاډي (سکوټرې، موټرسایکلې) باید په زیرزمینۍ او د لارې مخې ته ونه درول شي. دا ډېره مهمه ده. که چېرته اور ولګي نو په کور کې هر څوک باید په تېزۍ سره ځان ویستلی شي.
- په شریک ځای کې سګرېټ څکل منع دي.
- د اوسېدو په ځینو ودانیو کې د ساتل شوو حیواناتو اجازه وي. دا خبره چې ایا د ساتلو حیواناتو اجازه شته که نه د کرایې په موافقه یا د کور په قواعدو کې تشریح شوي وي. په اوتریش کې ډېر خلک یو سپی، یو پیشو یا نور ساتل شوي حیوانات لري. که څوک د چا ساتل شوي حیوان خوږ کړي یا ورسره بد چلند وکړي نو مالکان یې ښایي پولیسو ته زنګ ووهي. د حیواناتو په مالکانو هم لازمه ده چې یقیني کړي چې څاروي یې د ګاونډیانو مزاحمت ونکړي. هغه څاروي چې داسې ښکاري چې مالک یې نه معلومېږي باید خوږ نکړی شي او نه ورسره بد چلند شي.
- د سیخانو پخولو په اړه هم اصول او قواعد شته. معلوم کړئ چې په بالکون یا باغ کې د سیخانو پخولو اجازه شته. که اجازه یې وي نو په تاسو لازمه ده چې د ګاونډیانو خیال وساتئ.

د استراحت ساعتونه او د شپې د وخت پراوونه

په اوتریش کې د استراحت او د شپې د استراحت ساعتونه دي، د کومو چې باید پابندي وشي. ددې ساعتونو پر مهال په شور جوړوونکو فعالیتونو د نورو خلکو د مزاحم کېدلو اجازه نشته. د شپې د استراحت ساعتونه عموماً د ماښتن لسو بجو نه تر سهار شپږو پورې وي. د استراحت ساعتونه عموماً د ماښام د اتو بجو نه د ماښتن تر لسو او د سهار د شپږو بجو نه تر اوه یا اته بجو پورې

کور او ښه ګاونډیتوب

- د ښه ګاونډ د تعلقاتو په ګټه دا خبره مهمه ده چې ټول ګاونډیان د یو بل سره ښه چلېږي، یو بل سره په احترام چلند کوي او په اصولو عمل کوي.
- ډېر ګاونډیان په ورځني ژوند کې یو بل سره مرسته کوي. دا د ښه ګاونډیتوب په تعلق کې مرسته کوي او ښیي چې تاسو د نورو خیال ساتئ.

پېژندګلوی

په اوتریش کې د کورونو لپاره پراخ مواقع شته او د کورنیو وضعیت هم له یو بله توپیر کوي. د بېلګې په توګه یو امکان د یو اپارتمان کرایه کول او یا په یو شریک فلیټ کې اطاق لرل. نو تاسو د اپارتمان یا فلیټ مالک ته هره میاشت یوه اندازه پیسې ورکوئ. یوه بله لاره د یو اپارتمان یا کور اخیستل دي. په دغه صورت کې تاسو مالک یاست او کور مو اخیستی.

ځیني خلک ډېرې کمې پیسې لري او له دې امله ورته کرایه ورکول مشکل وي. په داسې حالتونو کې او د ځینو خاصو شرایطو لاندې، ریاست ددې لپاره مالي مرسته کوي چې دا خلک کور ولرلی شي.

د لوم ن مرستې په کورس کې کولی شئ زده ک ئ چې ر ن ه مرسته وک ئ.

وقایوي روغتیايي پاملرنه

وقایوي روغتیايي پاملرنه په اوتریش کې ډېره مهمه ده. تاسو په کال کې یو ځل د وقایوي معاینې حق لرئ. په دې معاینه کې معاینه کوونکی ډاکټر په وخت روغتیايي مشکلات معلومولی شي. ښځو او سړو ته دا غوښتنه هم کېږي چې په وخت نورې طبي معاینې وکړي. په دې طریقه د یوې جدي مریضۍ له پیله مخکې علاج کېدلی شي. په دې دلیل وقایوي روغتیايي پاملرنه اوتریش کې داسې مهم رول لري.

حامله ښځې او ماشومان تر پنځه کلنۍ هم د طبي معاینو موقع لري کومې چې په «Mutter-Kind-Pass» (مور-ماشوم-کتابچه) کې شاملې کړی شوي دي. ددې معاینو هدف ددې خبرې یقیني کول دي چې د حمل او د ماشوم د روغتیايي پرمختیا پرمهال مشکلات په وخت معلوم کړی شي.

یادونه

د خپل عمومي معالج/فامیلي ډاکټر نه پوښتنه وکړئ چې تاسو باید کومې باقاعده معاینې وکړئ. د صحتمند پاتې کېدو په اړه اړوند معلومات په لاندې لینک هم موندل کېدلی شي:
bmg.gv.at/home/Schwerpunkte/Gesundheitsfoerderung_Praevention
(ځینې برخې یې انګلیسي کې)

یادونه

مریضان د زر صحتمند کېدو لپاره ډېر ارام ته اړتیا لري. د اوتریش په شفاخانو کې د مریضانو پوښتنې ته ورتلونکي باید ددې احترام وکړي. په دې خاطر شفاخانو کې د مریضانو پوښتنې ته ورتګ لپاره ټاکلي وختونه دي. کله چې تاسو شفاخانه کې د فامیل د غړو یا دوستانو لیدلو ته ورتلل غواړئ او یا د مریض په توګه غواړئ چې څوک لیدلو ته درشي نو ددې وختونو پوښتنه وکړئ. دا خبره باید تل په ذهن کې وساتل شي چې په شفاخانو کې ډېر مریضان استراحت کول غواړي او د صحتمند کېدو لپاره دا په ارامه فضا کې کول غواړي. که ډېر پیوازان په یو وخت شفاخانې ته ورشي نو دا شایي هغه مریضان چې ارام کولو ته اړتیا لري پعذاب کړي.

کله چې تاسو دوا درمل ته اړتیا لرئ نو ډاکټر درته نسخه لیکي. دغه نسخه چې تاسو اوتریش کې هرې دواخانې ته ورکړئ نو د مریض د برخې د پیسو په ورکولو سره به دغه دوا ترلاسه کړی شئ.

عاجلې شمېرې

یادونه

ځینې وختونو کې تاسو شایې له عاجل وضعیت سره مخ شئ او یا له یو داسې چا سره چې مرستې ته اړتیا لري. د نورو مرسته وکړئ!

دا مهمه ده چې جرائت وکړئ او د نورو مرسته وکړئ - دې ته مونږ «ملکي جرائت» وایو. د عاجل وضعیت په صورت کې لاندې شمېرو ته زنګ ووهئ:

دې شمېرو ته په تمام اوتریش کې وړیا زنګ وهل کېدلی شي. د سیمې کوډ ټکي لازم ندی. تاسو دې ایمرجنسي شمېرو ته په وړیا توګه د هرې تلیفون خانې او همدارګ د هر موبایل تلیفون څخه له سیم کارټ او کریډټ پرته زنګ وهلی شئ.

امبولانس:.. 144
پولیس: 133
اطفاییه:.. 122

ایمرجنسي لاین
ښځو لپاره:...................... 555 222 0800

اروپایي ایمرجنسي لمبر: 112
(دې ته د اروپايي اتحادیې په ټولو غړو هیوادونو کې زنګ وهل کېدلی شي)

عمومي معلومات

کله چې د ډاکټر ليدلو ته ورځئ نو E-Card تل ځان سره يوسئ.

په اوتريش کې ډېرې ښې شفاخانې شته. کله چې خلک مريضان شي نو هغوی په عموم کې اول له عمومي معالج (يا فاميلي ډاکټر) څخه مشوره اخلي. زياتره وختونه دا ډاکټران مرسته کولی او ښه مشوره ورکولی شي. که ضرورې وي نو هغوی مريضان يو متخصص يا شفاخانې ته د مراجعې لپاره لېږي. شفاخانې ته څوک يوازې ته د عاجلې وضعې په صورت کې تللی شي. که داسې نه وي نو د ايمرجنسي د بهرنيو مريضانو وارډونه به ببخي ډک شي، ددې معنی به دا وي چې ټولو مريضانو لپاره به د انتظار اوږده ليستونه وي. د بهرنيو مريضانو ايمرجنسي وارډونه هغو مريضانو لپاره دي کوم چې په عاجلو وضعيتونو کې عاجلې او تېزې مرستې ته اړتيا لري. برسېره پر دې، عمومي معالجين زياتره وخت ستاسو د اوسېدو د ځای سره له نږدې شفاخانې زيات نږدې وي.

کله چې ډاکټر ته ورځئ نو تاسو بايد خپل E-Card (د روغتيايي بيمې کارت) ورته ښکاره کړئ او لازمه ده چې د روغتيايي پاملرنې بيمه ولرئ. دغه E-Card کارت تاسو ته د ټولنيزې بيمې د اداري لخوا درکول کېږي، چېرته چې تاسو ددې درخواست هم ورکولی شئ. دا د پوست له لارې لېږل کېږي. يو E-Card نه يوازې هغه تن استفاده کولی شي د چا په نوم چې جاري شوی وي. شخصي معلومات په E-Card کې محفوظ شوي وي. له هغه تن د چا په نوم چې دا جاري شوی وي پرته بايد بل څوک ددې څخه استفاده ونکړي. د فاميل غړي يا دوستان پرېښودل چې استفاده ترې وکړي، هر څو که تاسو ورسره فقط مرسته کول غواړئ، اجازه نشته. کله چې د خپل ډاکټر ليدلو ته ورځئ يا شفاخانه کې ياست تل خپل E-Card يوسئ او ښکاره يې کړئ. ټول معلومات چې ډاکټر ورته اړتيا لري په E-Card محفوظ شوي وي.

ددې سپارښتنه هم کېږي چې کله د ډاکټر ليدلو ته ورځئ نو ځان سره يو عکس لرونکی د هويت کارت هم يوسئ. د يو چا E-Card د هغه د شخصي بيمې د برخو ثبوت وي. دا ډاکټر په دې توانوي چې کومه تداوي او خدمتونه يې کړي وي د هغې صورتحساب د بيمې ادارو ته ولېږي. په ځينو کمو مواقعو کې د مريض لپاره اړينه وي چې د ځينو طبي معاينو مصارف جلا ادا کړي.

زمونږ د روغتيايي پاملرنې د سيستم د بوديجې اساس د ټيکسونو او ټولنيز تحفظ د ونډو د پيسو په ادا کولو دی.

دا خبره واضحه ده چې ښه طبي پاملرنه باندې پيسې لګي. په اوتريش کې دا لګښتونه د هغو ټيکسونو او د ټولنيز تحفظ له ونډو پوره کېږي چې د ټولو کارکوونکو خلکو لخوا ورکول کېږي. نو په دې دليل دا مهمه ده چې اوتريش کې هغه ټول خلک چې کار کولی شي په حقيقت کې کار وکړي. دا به راتلونکې کې ددې سيستم فعال ساتلو ته ادامه ورکول يقيني کړي.

ددې روغتيايي پاملرنې د سيستم لاندې چې کوم خدمتونه ورکول کېږي بايد په احتياط ترې استفاده وکړی شي. په همدې توګه، خلک بايد د خپل صحت پاملرنه هم وکړي. هر سړی او هره ښځه د خپل صحت مسووليت په غاړه لري او د صحتمند پاتې کېدو لپاره ډېر څه کولی شي.

د پالې او روغتيايي پاملرنې په مسلکونو کې د بېلګې په توګه زياتره وختونه خالي پوستونه وي او د وظيفې د لټون پر مهال په زياتو ژبو پوهېدل ښايي ګټور ثابت شي.

ډاکټران - او نور ټول هغه کسان چې د روغتيايي پاملرنې په مسلک کې کار کوي - په دې سکټور کې ځکه کار کوي چې هغوی ضروري استعدادونه لري. د هغوی دين او يا دا چې نارينه دي که ښځينه د هغوی له کار سره تړاو نه لري. مريضان بايد هغوی سره احترامانه چلند وکړي.

د المانی ژبې مهارتونه تل مهم دي، په ځانګړې توګه د روغتيا او روغتيايي پاملرنې په برخه کې. په تاسو لازمه ده چې تل ډاکټرانو ته د خپلې مريضی دقيق علامات وواياست. که داسې نه وي نو هغوی به ونه توانېږي چې مناسبه تداوي مو وکړي.

روغتیايي پاملرنه

- اوتریش یو ډېر ښه د روغتیايي پاملرنې سیستم لري، کوم چې یوازې په هغه صورت کې سم کار کولی شي تر څو چې په اوتریش کې خلک کار کوي او د ټیکسونو او د ټولنیز تحفظ د ونډو په ورکولو ددې سیستم مالیات پوره کوي.
- د روغتیايي پاملرنې په سیستم کې لومړنی تماس عموماً عمومي معالج (یا فامیلي ډاکټر) وي. دا مهمه ده چې تاسو ځان د روغتیايي پاملرنې د سیستم سره اشنا کړئ.
- دا مهمه ده چې تاسو د خپلې روغتیايي مسوولیت په خپل سر واخلئ او وخت په وخت د صحت وقایوي معاینې وکړئ.

پېژندګلوی

د روغتیايي پاملرنې په سیستم کې خلک تل اول وي. په اوتریش کې هر څوک د ښې درجې طبي علاج ترلاسه کوي. دا مهمه نده چې تاسو له کومې ځایه راغلي یاست، دین مو څه دی، دا چې تاسو شتمن یاست که غریب یا دا چې تاسو سړی که ښځه یاست. هر څوک یو شان مرسته او پاملرنه ترلاسه کوي.

که تاسو نغدي پیسې ادا کړئ نو یو رسید (یا صورتحساب) به درکړل شي، په کوم چې لیکل شوي وي چې څه مو اخیستي او کله او چیرته مو اخیستي.

ددې لپاره چې بې نغدي (لکه په ډیبیټ کارت یا کریډټ کارت) پیسې ادا کړی شئ تاسو به یو بانکي حساب ته اړتیا ولرئ. کار ورکوونکي اکثر تمه لري چې تاسو به بانکي حساب لرئ کوم ته چې هغوی ستاسو معاش یا تنخواه انتقالولی شي.

ښځې په کار بازار کې، اوتریش کې د ژوند د نورو ټولو برخو په څېر، هماغه حقونه لري چې سړي يې لري.

اوتریش کې د کار په ځای کې او یا کله چې نوي کارمندان په کار ګومارل کېږي د تبعیض اجازه نشته. په نورو ټکو کې: دا مهمه نه ده چې تاسو له کوم ځایه راغلي یاست. کومه خبره چې مهمه ده هغه ستاسو تعلیمي استعدادونه، کار کولو ته ستاسو لېوالتیا او کارکردګی ته ستاسو ژمنتیا ده.

د پیسو معامله

هغه پیسه چې په اوتریش کې کارول کېږي یورو ده. په اوتریش کې تاسو کولی شئ چې نغدي پیسې (لوټونه او سکې) ادا کړئ یا بې نغدي (په ډیبیټ کارت یا کریډټ کارت) ادا کړئ.

هغه خلک چې له خپلو کورونو تښتېدلي او تر اوسه يې د اوتريش په فلاحي سيستم کې ونډې نه دي ورکړې هم ښايي د رياست څخه مالي کومک ترلاسه کړي. خو دا خبره بايد واضحه وي چې داسې افراد څومره ژر چې امکان لري کار پيلول غواړي.

لازمي بيمه

لازمي بيمه د اوتريش د ټولنيز تحفظ سيستم اساس دی. ددې معنی داده چې د بيمې تعلق د ځينو خاصو حالتونو لاندې د قانون لخوا ټاکل شوی وي.

يو شمېر داسې اداري شته چې د افرادو بيمه کوي. دا خبره په قانون کې ټاکل شوې چې څوک به له کومې ادارې سره بيمه کېږي. د ټولنيز تحفظ د ونډو درجه د چا په روغتيايي حيثيت پورې نه بلکې د هغه په عايد پورې اړه لري.

د اوتريش د ټولنيز تحفظ د سيستم اساس د پيوستون په اصل دی. ددې معنی داده چې هر څوک د يو شان خدمتونو حق لري - پرته له دې توپيره چې دې سيستم کې يې څومره پيسې ورکړې.

په کار بازار کې برابر مواقع او برابر چلند

در اتريش زنان و مردان در محيط کار هم از تساوی حقوق برخوردارند. ازاجازۀ ورود به تمام بخشهای آموزشی، دانش افزايي و پيشرفت کاری شامل آنان ميشود. بدين دليل مسلم است که زنان هم ميتوانند مقامات مديريتی و مهمی را داشته باشند. خيلی از زنان رئيس يا کارفرما و يا معلم در مدارس می باشند.

اوتريش له هر چا تمه لري چې دا برابري قبوله کړي او په داسې طريقه عمل وکړي چې د احترام پر اساس همکاري اسانوي او وده ورکوي. ددې تطبيق په ټولو خلکو کېږي، پروا نه کوي چې د هغوی شاليد، اصلي وطن، دين يا عقيده او سياسي مفکورې څه دي.

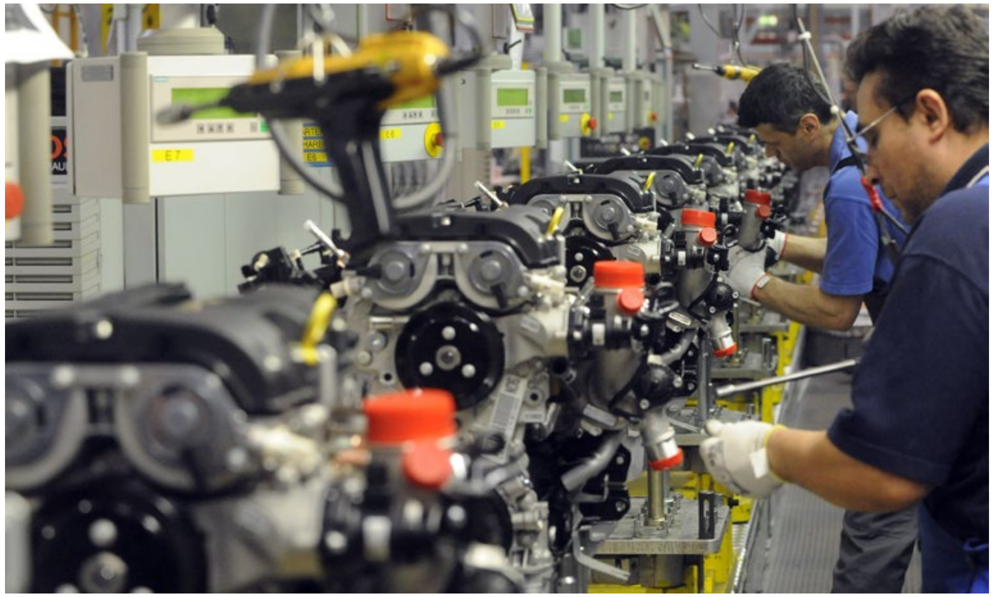

د اوتريش په کار بازار کې مرکزي تمرکز په کارکړدګی کېږي.

مهم: که تاسو ازاد کار کوئ نو د ټولنيز تحفظ ونډې مو بايد خپله ادا کړئ. په همدې توګه تاسو بايد د خپل عايد ټيکس ورکړئ او د ټيکس اظهارليک خپله داخله کړئ. دا مهمه ده چې تاسو له دې خبر ياست چې مالياتي چارواکي ښايي په تاسو لازمه کړي چې د څو کلونو بقايه ټيکسونه ادا کړئ که هغه تاسو چېرته په وخت نه وي ورکړي.

عايد دوه رقمه دی، ناخالص او خالص عايد. خالص عايد هغه عايد دی چې ټيکسونه او د ټولنيز تحفظ ونډې ترې اخيستل شوې وي. د ټولنيز تحفظ په ونډو کې د روغتيايي پاملرنې بيمه، د پېښو بيمه، د بې روزګارۍ بيمه او د تقاعد بيمه راځي.

هغه کسان چې يو څه خاص موده کار وکړي او بيا وظيفه له لاسه ورکړي د رياست څخه مالي ملاتړ ترلاسه کوي. رياست په دې توګه د خلکو د مالي زندګۍ حفاظت کوي تر څو چې يوه نوې وظيفه پيدا کړي. ددې فوايدو د ورکول کېدو لپاره شرط دادی چې هغه کسان چې اغېزمن شوي بايد له ځنډ پرته د نوې وظيفې د پيدا کولو لپاره هره هڅه وکړي. د کار بازار سرويس (Arbeitsmarktservice, AMS) خلکو سره د کار په لټولو کې مرسته کوي. نو په دې توګه هغو کسانو لپاره چې اغېزمن شوي مطلق ضروري ده چې د کار بازار سرويس سره په سمه توګه همکاري وکړي.

محصولات او د ټولنیز تحفظ ونډې ددې سیسټم د فعال ساتلو امکان برابروي. ریاست همدارنګه خلکو سره کومک کوي چې عاجلو وضعیتونو کې ورته اړتیا لري.

کامیاب ادغام ددې معنی لري چې خلک توان لري چې خپل مصارف خپله پوره کړي او د ریاست نه کومک ته ضرورت ونلري. هر هغه څوک چې د ریاست په کومک نوي تعلیمي استعدادونه ترلاسه کړي یو مسوولیت هم پکې لري.

دغه تن باید له خپلو تعلیمي استعدادونو په کار بازار کې استفاده وکړي. دا د هغه کومک په بدل کې چې دوی له ریاسته ترلاسه کړی او د ټولنې د ګټې لپاره.

د اوتریش په کار بازار کې د تبعیض ټولې بڼې منع دي. دا یو داسې حقیقت دی چې په هر چا یې قبلول لازم دي - کوم اکثریت نفوس چې دی او هغوی چې نوي اوتریش ته راځي په دواړو.

د روزګار مختلفې بڼې

په اوتریش کې د کار روزګار ګڼ شمېر بڼې دي. تر ټولو ډېر عام توپیر ددې دواړو ترمنځ کېږي: وظیفه او ازاد کار.

وظیفه: هغه کسان چې په وظیفه ګومارل شوي یو رییس او/یا کارفرما لري. هغه تن چې کار کوي کارمند بلل کېږي. کارفرما او کارمند یو د وظیفې قرارداد جوړوي. په دې قرارداد کې د کارفرما او کارمند دواړو حقونه او مکلفیتونه یادداشت نیول کېږي. دې کې داسې جزییات شامل وي لکه د بېلګې په ډول د کارمند د هفتې کاري ساعتونه او د رخصتی ورځې. کاري ساعتونه ښايي چې مختلف وي او قواعد یې د وظیفې په قرارداد کې لیکل شوي وي. هر هغه نفر چې کار کوي او پیسې ګټې پرې لازمه ده چې ټیکسونه او د ټولنیز تحفظ ونډې ادا کړي. ټیکسونه او د ټولنیز تحفظ ونډې د کارمند له معاش یا تنخوا نېغ په نېغه اخیستل کېږي.

ازاد کار: هغه کسان چې ازاد کار کوي ډېرې لاربې لري - هغوی کولی شي چې یو کاروبار یا مهارت راجستر کړي یا خپل عاید د کار/خدمتي قراردادونو له لارې جوړ کړي او یا د فیسونو له لارې چې د خپل کار/خدمت لپاره یې اخلي.

تخنیکي مسلکونه او اداره د ښځو او سړو دواړو لپاره پرانیستي دي.

د اوتریش په کار بازار کې مرکزي تمرکز په کارکردګی کېږي. کوم څه چې حسابېږي هغه ستاسو شخصي ونډه ده، ستاسو شالید، دین یا عمر، او یا دا خبره چې تاسو سړی که ښځه یې کوم توپیر نه لري. کوم څه چې حسابېږي هغه د هر ښځې او سړي فرد لخوا ترسره شوې ونډه ده.

ټولو خلکو لپاره او په ټولو وختونو کې یو شان، شفاف مواقع برابرول یو داسې مهم هدف دی چې اوتریش یې تعقیبوي.

اوتریش یو د ټولنیز بازار اقتصاد لري. ټولنیز عدالت او ټولنیز برابری اوتریشیانو لپاره مهم دي. کارکردګي هغه بنیاد دی چې په کوم چې پیوستون تعمیر شوی دی.

دا ریاستي سیسټم یوازې تر هغه وخته فعال ساتل کېدلی شي چې هر هغه نفر چې کار کولی شي په حقیقت کې کار وکړي او په دې سیسټم کې پیسې ورکړي. په نورو ټکو کې: په اوتریش کې باید ټول کارکوونکي خلک ټیکسونه، محصولات او د ټولنیزې بیمې ونډې ادا کړي. د ریاست لخوا ټولې کړی شوې دا پیسې ریاست په دې توانوي چې خپل کارونه سر ته ورسوي. ریاست په دې توګه ډېرې پیسې مصرفوي، د بېلګې په توګه په ورکتونونو، مکتبونو، روغتونونو او یا اوتریش کې به حفاظت او امنیت. د ټیکس هغه رقم چې باید ادا کړی شي اتکاء یې د عاید په درجه دی. په دې توګه ټیکسونه،

د کار بازار او اقتصاد

- د ټولنيز ادغام يو مهم هدف ددې توان ترلاسه کول دي چې خپل مصارف پوره کړئ او د رياست مالي مرستې ته ضرورت پېښ نشي.
- د مالي خودکفالتی ترلاسه کولو لپاره خلکو ته ضروري ده چې اقدام وکړي او د خپلو مهارتونو او تعليمي استعدادونو څخه په پوره فعاليت سره استفاده وکړي.
- په اوتريش کې د ټولو کارکوونکو او هغوی ته د کار ورکوونکو ارزونه د هغوی د انفرادي کارکردګی په اساس کېږي.

پېژندګلوی

په دې خبره پوهېدل مهم دي چې اقتصاد او د اوتريش فلاحي نظام په کرار کرار او ډېر وخت کې غښ شوي او پرمختيا يې کړې ده. د هغوی اساس د خو نسله اوتريشيانو په سخت کار او مخلصانه هڅو دی. اوتريش غواړي چې دغه اقتصادي او ټولنيز معيارونه برقرار وساتي او - هرکله چې امکان ولري - دا لا پسې بهتر کړي. له دې امله دا ډېره مهمه ده چې هر فرد ددې هدف د ترلاسه کولو په لور خپله ونډه ترسره کړي.

ښځې هم کولی شي چې په پوهنتون کې هر مضمون غواړي هماغه ووايي. په عموم کې داسې وي چې جينکو او هلکانو ته په يو صنف کې شريک درس ورکول کېږي. نو ښکاره ده ددې معنی داده چې جينکۍ او هلکان بايد ټول مضمونونه ووايي (د مثال په ډول د حساب، الماني او سپورټ درسونه). يوه استثناء ديني لارښوونه ده، د کومې چې د ماشوم د دين په تړاو انتخاب کېدلی شي. خو د موروپلار ديني يا کولتوري عقايد هيڅکله د دې دليل نشي کېدلی چې ماشومان د مکتب په مضمونونو او د مکتب په فعاليتونو (لکه د سپورټ د درسونو پر مهال د لامبو کولو په درسونو کې له ګډون کولو منع کړي.

خارج کې د ترلاسه شوو استعدادونو پېژندنه

ډېرو مهاجرو په خپل اصلي وطن کې مکتب ويلی وي يا يې کوم مسلک زده کړی وي. نو په دې توګه دوی اوتريش ته له راتګه مخکې تعليمي استعدادونه لري. د اوتريش په کار بازار کې دغو نه په استفادې کولو سره دوی د اوتريش د اقتصاد په فعاليت کې خپله کاري ونډه ترسره کوي.

يادونه

په اوتريش کې خوک اتوماتيک د کوم مسلک کار نشي کولی. د هغو مسلکونو، هنرونو يا پيشو چې اوتريش کې په رسميت پېژندل کېږي او هغو چې په رسميت نه پېژندل کېږي په اړه اړوند معلومات دلته ترلاسه کېدلی شي: **www.berufsanerkennung.at**

يادونه

دا مهمه ده چې که ستاسو د الماني ژبې مهارتونه مکمل نه وي خو بيا هم د موروپلار ماښامونو او د موروپلار-استاذاو ملاقاتونو/کنفرانسونو ته لاړ شئ. دا ډېره مهمه ده چې تاسو د خپل ماشوم د استاذ او يا د ورکتون د استاذ سره ووينئ. هغوی غواړي او تمه لري چې تاسو به د خپل ماشوم په تعليم کې همکاري کوئ او علاقه به ورسره لرئ او د ماشوم سره به مو کومک کوئ.

يادونه

د خپل ماشوم د ورکتون او/يا مکتب له استاذانو سره په خپله خبرې وکړئ. خپل ماشوم ته مه وايئ چې تاسو لپاره ترجماني وکړي. که تاسو په دې يقيني نه ياست چې د استاذانو په خبره سم پوهه شوي ياست که نه نو بيا ترې پوښتنه وکړئ. د ورکتون او مکتب استاذان به تاسو په خوشحالۍ مرسته وکړي.

په تعليم کې جنسي برابری

په اوتريش کې جينکۍ او هلکان په تعليمي سيستم کې يو شان حقونه او مکلفيتونه لري. هغوی ازاد دي چې يو شان مکتبونو ته لاړ شي او هر مسلک چې هغوی ورسره علاقه لري تعقيب کړي. طبعاً،

بطورکل پسران ودختران دراتریش باهم تعليم می بينند.

لازمي مکتب ویل

په اوتریش کې مکتب ویل لازمي دي. ماشومان باید نهه کاله مکتب ته لاړ شي. دا په هغو ټولو ماشومانو تطبیق کوي چې عمرونه یې له شپږو تر پینځلسو دي، پروا نه کوي که جینکۍ وي که هلکان. په اوتریش کې جینکو او هلکانو ته په عموم کې په یو صنف کې شریک درس ورکول کېږي.

که ماشومان مکتب ته او یا یو کال لازمي وړکتون ته لاړ نشي، نو د هغوی موروپلار/حقوقي سرپرستان د جدي حقوقي نتایجو سره مخ کېږي، لکه په واضح ډول تشریح شوي جریمې او جزاوې.

د همکارۍ کولو مکلفیت

موروپلار باید له مکتبونو او وړکتونونو سره همکاري وکړي تر څو خپل ماشومان د یو ښه تعلیم په ترلاسه کولو وتوانوي. ددې مقصد لپاره وړکتونونو او مکتبونه د مورو‌پلار ماښامونه او د مورو‌پلار-استاذانو ملاقاتونه/کنفرانسونه انتظاموي. مورو‌پلار لپاره مهمه ده چې وړکتون/مکتب کې په دې او نورو غونډو کې ګډون وکړي. دا مورو‌پلار ته موقع ورکوي چې استاذانو او نورو مورو‌پلارانو سره ووینې او خبرې ورسره وکړي.

مکتب ویل جینکو او هلکانو لپاره لازمي دي.

د بالغانو تعلیم

اوتریش کې د تعلیم دروازه یوازې د ماشومانو او ځوانانو لپاره نه ده پرانیستې. بالغان هم ډېر مواقع لري چې خپلو مهارتونو او پوهې ته پراختیا ورکړي. تش د ژبې د درسونو نه زیات نور ډېر څه شته. د بېلګې په توګه بالغان کولی شي چې خپل تعلیم وروسته په داسې وخت کې چې د کار بازار ته داخل شوي وي بشپړ کړي. ګڼ شمېر عامه او خصوصي روزنیزې او تعلیمي اداري شته. هغه خلک چې زده کړه کول غواړي اوتریش ورته د مواقعو یوه سلسله وړاندې کوي. هر سړی او ښځه باید له دې مواقعو کار واخلي تر څو له خپل استعداده زیات نه زیات کار واخلي. ستاسو راتلونکې کامیابي ستاسو په لاسونو کې ده.

حقونه او مکلفیتونه

د وړکتون لازمي حاضري

په اوتریش کې تعلیم له ابتدایي مکتبه مخکې پیلېږي. ټول ماشومان چې عمرونه یې پنځو نه تر شپږو وي باید یو کال لپاره وړکتون ته حاضر شي. اکثریت ماشومان وړکتون د پنځه کلنۍ نه مخکې پیلوي. په اوتریش کې داسې اداري شته چې د ډېرو کم عمره ماشومانو ډېره ښه پاملرنه کوي، په دې توګه مور او پلار یې په دې توانوي چې ژر خپل کار ته ستانه شي. د بېلګې په توګه نرسریانې، د ماشومانو خصوصي پالنه او یا کور کې ورځنۍ پاملرنه کوونکې شته. ماشومان کولی شي چې اوتریش کې د ډېر کم عمر نه وړکتون ته لاړ شي. وړکتون په اوتریش کې اولنۍ تعلیمي اداره ده. د پینځم کال نه په ټولو ماشومانو لازمه ده چې وړکتون ته لاړ شي. خو دا ماشومانو لپاره ډېره ګټوره ده چې دې نه کم عمر کې وړکتون پیل کړي. د وړکتون د استاذانو او نورو ماشومانو سره به د هغوی تماس ورسره ژر د الماني په زده کولو او انډیوالانو جوړولو کې مرسته وکړي.

یادونه

ډېر وړکتونونه ځانګړي پروګرامونه وړاندې کوي تر څو ماشومان په دې وتوانوي چې د الماني ښه پوهه ترلاسه کړي. د خپلو ماشومانو د وړکتون له استاذانو سره په دې اړه خبرې وکړئ چې تاسو خپلو ماشومانو سره د الماني په زده کړه کې څه مرسته کولی شئ. هغوی به تاسو ته په خوشحالۍ مشوره درکړي.

د اوتریش تعلیمي سیستم

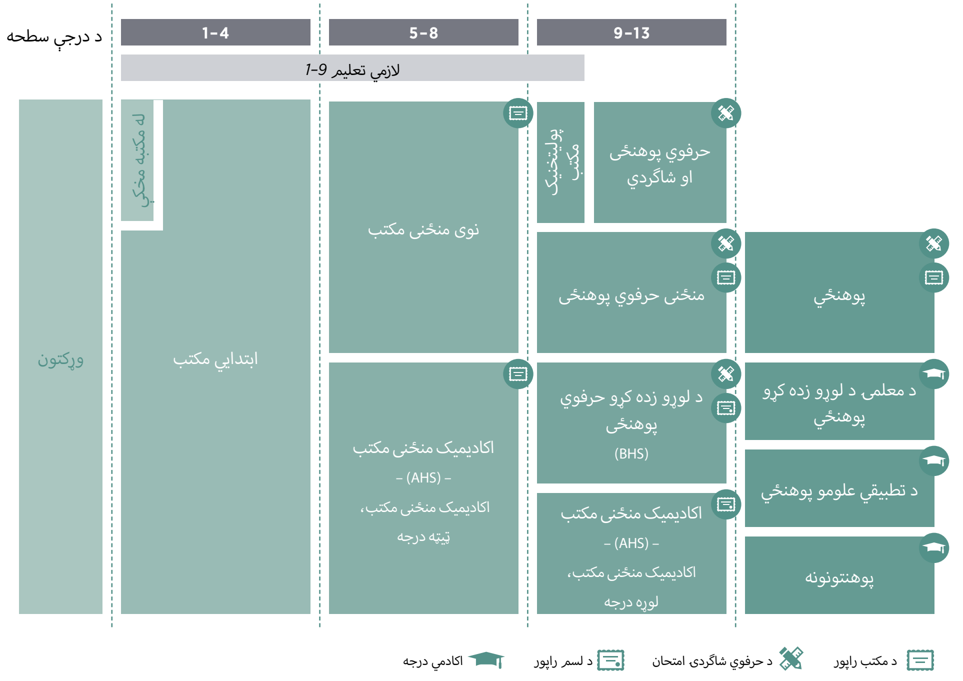

زده کړه او د مهارتونو ترلاسه کول اوتریش کې خلکو لپاره ډېر مهم دي. له مکتبه پرته تاسو په کور، د فامیل دننه، له دوستانو او که چېرته ستاسو عمر زیات وي نو بیا هم زده کړه کولی او مهارتونه ترلاسه کولی شئ.

په اوتریش کې حرفوي تعلیم: د حرفوي شاګردۍ ټرېنګ

د حرفوي شاګردۍ د ټرېنګ پر مهال ځوانان یو حرفوي مکتب ته د حاضرېدو په حال کې یو مشخص مهارت یا مسلک زده کوي. د حرفوي شاګردۍ د ټرېنګ په اخر کې هغوی یو امتحان ورکوي (د حرفوي شاګردۍ امتحان). په امتحان کې کامیاب کسان باهنره کارکوونکی جوړېږي (ځینې

د حرفوي شاګردی ټرېنګ د اوتریش په تعلیمي سیستم کې یو ځانګړی حیثیت لري.

وخت کې ورته ماهر کارګر واېي). د حرفوي شاګردی ټرېنګ د 2 نه تر 4 کلونو وخت نیسي. ځوانان د لازمي مکتب (تر پنځلس کلنی پورې) له بشپړولو وروسته کولی شي چې د حرفوي شاګردی ټرېنګ ته لاړ شي او کولی شي چې په شاوخوا 250 مختلفو مسلکونو کې ټرېنګ ترلاسه کړي.

سرو او ښځو لپاره په دغو ماهرانه مسلکونو کې دا شامل دي:

- اشپز
- نانبايي
- ترکاڼ
- میخانیکي انجینر (د میخانیک او الکترونیک ګډوالی)
- روزل شوی پرچون فروش
- خښتې ایښودونکی

یادونه

د ماهرانه مسلکونو یو لیست په دې لینک **www.berufskompass.at** (الماني کې) ترلاسه کېدلی

ژبه

په اوتريش کې ملي ژبه الماني ده. ددې معنی داده چې الماني نورو سره په خبرو اترو کې کارول کېږي. په الماني ژبه پوهېدل په رسمي ژوند کې (د بېلګې په توګه په مکتب کې، د ډاکټر په ځای کې او چارواکو سره په تماس کې) په ځانګړي ډول مهم دي. په دې دليل دا ډېره مهمه ده چې په تېزۍ سره الماني ښه زده کړئ.

د الماني درسونو ته حاضرېدل ګټور دي. د يوې ژبې د زده کولو تر ټولو بهترينه لاره اوتريش کې نورو خلکو سره ډېرې خبرې کول او په دې طريقه د ژبې مهارتونه تمرينول دي. په دې اړه کوم ډار چې ګوندې د الماني پوهه به دې کافي نه وي او يا د غلطيو کولو وېره بې اساسه خبرې دي. زياتره خلک به تاسو سره صبر کوي ځکه چې هغوی ليدلی شي چې تاسو خپل کوښښ کوئ او له خپل پوره وسه کار اخلئ.

یادونه

تاسو په الماني کې د خپلو مهارتونو تمرين خپل ځان سره هم کولی شئ. ځينې ګټور مواد به تاسو د اوتريش د ټولنيز ادغام د بوديجې په دې ويبسايټ پيدا کړئ: **sprachportal.integrationsfonds.at**

د الماني درسونو ته حاضري اوتريش کې د يو کامياب ژوند د ترسره کولو لپاره مهم دي.

پېژندګلوی

اوتريشيانو لپاره تعليم ډېر مهم دی. هره ښځه او هر سړی تعليم ته لاسرسی لري او ښه تعليم ترلاسه کوي - پروا نه کوي که د هر عمر، شالید، اصليت يا مالي وضعيت څخه وي. هر نفر يو شان مواقع لري. د اوتريش د عامه مکتبونو مالي چارې د اوتريش د رياست لخوا ورکول کېږي.

ښه تعليم خلکو سره د ښه ژوند په کولو کې مرسته کوي. ښه تعليم تاسو په دې توانوي چې مهمو پوښتنو سره مقابله وکړئ. تاسو همداراز دا توان پيدا کوئ چې مسلې په پرانستې او پوهه طريقه حل کړئ او په پراخ سياق و سباق کې انتقادي فکر وکړئ.

هغه استعدادونه چې ترلاسه يې کړئ بايد د کار په چاپېريال کې ترې استفاده وشي. دا په هر چا تطبيقېږي: سړي او ښځې، پروا نه کوي چې هغوی د هر ځای نه راغلي وي او که هر څومره پيسې ورسره وي. هر نفر بايد په کار بازار کې د خپلو مهارتونو نه تر بهتر امکاني حده استفاده وکړي.

يوازې په هغه صورت کې چې تر امکاني حده زيات خلک اوتريش کې ګټور کار تعقيب کړي او ټيکس، محصولات او د ټولنيزې بيمې ونډې ورکړي نو د لوړ معياري تعليم دا سيستم روان پاتې کېدلی شي او زموږ ماشومان هم په دې توانېږي چې د بهتر تعليم نه ګټه واخلي.

داسې واضح قواعد او مکلفيتونه شته چې په دې تعليمي سيستم کې يې ټول اطاعت وکړي. ورکتون او مکتب ته تلل لازمي دي. ددې معنی داده چې ماشومان بايد د يو خاص عمر څخه ورکتون او مکتب ته لاړ شي. په مکتب کې يا د مکتب قواعد شته چې ټول ماشومان پرې بايد پوه شي او اطاعت يې وکړي. په دې قواعدو ټينګ پاتې کېدل او اړوند مکلفيتونه پوره کول د ورځنې او کاري ژوند په ټولو اړخونو کې د راتلونکي لپاره مواقع پرانيزي.

د ژوند په نورو ټولو برخو کې ښځې او سړي د اوتريش په تعليمي سيستم کې برابر حقونه لري. نو په اوتريش کې دا طبعي خبره ده چې ښځې د ورکتون د استاذانو، د مکتب د استاذانو يا د پوهنتون د پروفيسرانو په اړه کار کوي او/يا په تعليمي سيستم کې نور مهم منصبونه لري.

د ژبې او تعليم اهميت

- اوتريش کې د نوکرۍ پيدا کولو او د ورځني ژوند د مقابلې لپاره د المانۍ ژبې مهارتونه ډېر مهم دي.
- اوتريش ښه تعليمي مواقع لري، لکه زده کړه کول او مهارتونه او استعدادونه ترلاسه کول. تعليمي سيستم د ټولو په وړاندې خلاص دی. د تعليم مالي چارې په عموم کې د اوتريش د رياست لخوا ورکول کېږي.
- اوتريشيانو لپاره تعليم ډېر مهم دی. په اوتريش کې سړي او ښځې تعليم ته يو شان لاسرسی لري.
- ماشومان بايد اوتريش کې مکتب ته لاړ شي. مورو‌پلار بايد دا خبره يقيني کړي چې ماشومان يې مکتب ته لاړ شي، درسونو ته حاضر شي او د هغوی د مکتب په چارو کې ورسره کومک وکړي.

د اوتریش ټول اتباع ددې خبرې د یقیني کولو لپاره کار کوي چې دا اصلونه په عمل کې وساتل شي. هر نفر په دې حواله یوه وظیفه او مسوولیت لري او باید چې په اوږد مهال کې د کامیاب شریک ژوند د توان پیدا کولو لپاره خپله ونډه ترسره کړي. دا په هر تن چې اوتریش کې ژوند کوي تطبیقېږي پروا نه کوي چې د هغوی شالید، اصلیت، ژبه، دین یا کولتور څه دی. په اوتریش کې د کامیاب شریک ژوند یقیني کول به یوازې هغه وخت امکان ولري چې هر څوک له خپلو مواقعو ګټه پورته کړي او مثبت ونډه ترسره کړي.

په اوتریش کې شاوخوا 8.5 ملیونه خلک ژوند کوي. په دوی کې تقریباً 1.5 ملیون په بل کوم هیواد کې پیدا شوي دي. په دې توګه د اوتریش هر شپږم اوسېدونکی مهاجر دی. دا ښيي چې اوتریش څومره نړیوال او متنوع شوی دی.

د اوتریش د تاریخ تور باب دې ته تغیر ورکړ. داسې شیان باید بیا هیڅکله پېښ نشي. اوتریش د خپل تېر وخت نه زده کړه کړې ده. په دې دلیل لاندې اصلونه په ځانګړې ډول مهم دي او خبرې پرې نشي کېدلی. هر هغه څوک چې په اوتریش کې ژوند کوي باید دې اصلونو ته غاړه کېږدي او خپله ونډه پکې ترسره کړي:

- د سولې ساتنه
- د بنیادي او بشري حقونو احترام کول (وګورئ 9، 53، او 54 مخونه)
- د دموکراتیکو او د قانون د حاکمیت د جوړښتونو حفاظت کول، د اساسي قانون او قوانینو اطاعت کول
- د سیاسي او اقتصادي ثبات په لور خپله ونډه ترسره کول
- د تعلیم، روغتیایي پاملرنې او ټولنیزو سیستمونو روان ساتل
- د طبعي سرچینو څخه په احتیاط استفاده کول او د چاپېریال ساتنه کول.

اوتریش کې خلک یو بل سره په سوله کې شریک ژوند کوي.

د اوتریش د ریاستي توافقنامې لاسلیکول

ویانا کې د سینټ سټیفن کتیډرال

اوتریش ته د دویمې نړیوالې جګړې پر مهال ډېر زیات زیان رسېدلی و او ددې خلکو سترې هڅې کړې وې چې اوتریش بېرته د یو خپلواک، سوله ییز ریاست په توګه جوړ کړي.

اوتریشیانو په ډېر زیات سخت کار، هڅه او کوشش خپل هیواد بېرته جوړ کړو. په کرار کرار اقتصادي وضعیت بهتر شو.

بالاخر خلکو د اوتریش په راتلونکي یقین کول پیل کړل. نن خلک بیا په دې افتخار کوي چې د اوتریش دي.

د اوتریش اقتصادي بریالیتوب دا معنی هم لرله چې ډېر خلک د اطرافو نه ښار ته کډه شول. ډېر له خارجه هم اوتریش کې کار کولو ته راغلل. عصري شرکتونه، صنعتي کارخانې او کاروبارونه جوړ کړی شول. دا مثبت اقتصادي پرمختګ د اوتریش د سخت کار کوونکو سړو او ښځو په برکت ممکن شو. په دې کې هغه ډېر مهاجر شامل دي کوم چې د اوتریش په سوکالۍ کې خپله ونډه ترسره کوي.

یهودان، روما او سینتي، د سلوانیایي او چیکي اقلیت غړي، د عیسوي کلیساو پلویان او پادریان، همجنس پرستان، معیوبین او معلولین او د ملي سوشلزم سیاسي مخالفین شامل وو. په ملیونونو خلک ددې دیکتاتورۍ ښکار شوي او مړه شوي وو. په هغه وخت کې له بده مرغه ډېرو اوتریشیانو د اډولف هټلر ملاتړ کاوه. دغه کلونه زمونږ د هیواد په تاریخ کې تر اوسه پورې له ټولو زیات تور باب دی.

د ملي سوشلیزم د ممانعت قانون

ددې وحشتناکو پېښو د شالید په مقابل کې اوتریش د ملي سوشلیزم د ممانعت قانون خپل کړی او تطبیقوي یې. هر څوک چې د هر ډول ملي سوشلستي سازمان (NSDAP,SS,SA وغیره) د بیا جوړولو هڅه وکړي او یا په هره بڼه د دغه ډول سازمانونو او یا د هغوی اهدافو د مرستې عمل وکړي د زندان جزا به ورکول کېږي. په دې توګه، په هغو سازمانونو بندېز دی چې ددغه ډول نازي سازمانونو د جوړول هدف تعقیبول غواړي. ددې تر څنګ په دې هم بندېز دی چې نور خلک ددې ډول سازمانونو د اهدافو تعقیبولو ته تشویق کړی شي (عموم کې په چاپي، نشراتي یا نورو رسنیو کې د غوښتنې له لارې). په همدې توګه، د ملي سوشلستانو د جنایاتو په کم ګڼلو یا ترې انکارو کولو بندېز دی.

د ملي سوشلزم د ممانعت قانون په دې خاطر خپل کړی شوی و چې د نازي ترورستي رژیم د هر تکرار مخنیوی وشي. د زیاترو هغو جنایتونو چې د اډولف هټلر د رژیم پر مهال ترسره شوي وو کم ګڼل، ارزښت یې کمول یا ترې انکار کول هغه څه دي چې د همدغه ډول یا ترې بدترو پېښو په لور لومړی قدم ګڼل کېږي د کوم چې باید لومړي سر کې مخنیوی وشي. په دې توګه د ملي سوشلزم د ممانعت قانون غواړي دا خبره یقیني کړي چې بیا به هیڅکله ددې مفکورې چې له انسانیته کرکه کوي لپاره پروپاګند ونشي.

نازي المان په 1945 کې تسلیم شو. دویمه نړیواله جګړه د امریکا متحده ایالاتو، برتانیې، فرانسې او شوروي اتحاد ګټلې وه. د 1945 او 1955 ترمنځ دې څلورو فاتحو ځواکونو اوتریش په څلورو اشغالي زونونو ویشتل شوی و. خو دموکراتیکې ټاکنې حتی 1945 راپدېخوا ترسره کېدلې. اوتریش یوازې په 1955 کې بشپړه ازادي ترلاسه کړه، یو خپلواک، بې طرفه ریاست جوړ شو. له جنګ وروسته ډېرو خلکو کور یا وظیفه نه لرله. خوراکي مواد ډېر کم وو او جنګ هیواد په کنډرو بدل کړی و.

تاریخ او په اوسني اوتریش یې اغېزې

یادونه: لاندې باب د اوتریش د منتخب تاریخ یوه بېخي لنډه عمومي کتنه وړاندې کوي. تمرکز یې په دویمه نړیواله جګړه او اوتریش لپاره یې د هغې په نتایجو دی. دا مثال قصداً غوره کړی شوی تر څو دا حقیقت تشریح کړی شي چې په اوتریش تېرو وختونو کې ډېر دردناکې تجربې تېرې شوې، د کومو نه چې خلک په اوتریش کې نن هم خبر دي. په عین حال کې دا باب هغه سبقونه چې ددې تورې دورې نه زده کړی شوي او هغه پایلې چې اوتریش اخیستي تشریحوي: یانې له دویمې نړیوالې جګړې وروسته د یو سوله ییز، ازاد او دموکراتیک اوتریش بنیاد ایښودل او دا خبره یقیني کول چې دا راتلونکي لپاره په ټولو شرایطو کې همداسې پاتې شي.

> **یادونه**
> که تاسو د اوتریش د تاریخ په اړه نورې زده کړې سره علاقه لرئ، نو تاسو نور تفصیلي معلومات د بېلګې په توګه په **www.staatsbuergerschaft.gv.at** پیدا کولی شئ.

د پېړیو په اوږدو کې په اروپا کې ډېرې جګړې او انقلابونه راغلي. خلکو د زمکې، اقتصادي اثر و رسوخ، دین، ازادۍ، د اتباعو د حقونو وغیره لپاره جنګونه کول. هغه دموکراتیکې ازادۍ او د بشري حقونو لوړ معیارونه چې مونږ یې نن لرو په تاریخ کې د یوې اوږدې پروسې نتیجه ده. نن، ازادي، امنیت او بشري کرامت په اوتریش کې د ژوند ځانګړنې دي. خو ډېر وخت لپاره خبره داسې نه وه. په دې دلیل خلک په اوتریش کې ازادۍ، حفاظت او امنیت ته ځانګړې اهمیت ورکوي کوم چې لازماً باید د راتلونکي لپاره وساتل شي او ترلاسه کړی شي. هر څوک چې په اوتریش کې ژوند کوي باید ددې شریک هدف په لور خپله ونډه ترسره کړي.

دومره لیرې خبره نده په شلمه پېړۍ کې دوه نړیوالې جګړې شوې وې چې په اروپا کې ترسره شوې وې. د دویمې نړیوالې جګړې (1939–1945) پر مهال اوتریش د ملي سوسیالستي (نازي) المان برخه و. د نازیانو په دوره کې «اوتریش» وجود نه لرلو. د «اوتریش» ریاست او «اوتریش» نوم دواړو وجود ختم شوی و.

په نازي المان د دیکتاتور اډولف هټلر لخوا حکومت کېده. د هغه په دیکتاتورۍ کې د خلکو ځینې خاص ډلې په سیستماتیکه توګه محکوم شوي او وژل شوي وو - چې په هغوی کې د نورو تر څنګ

عمومي معلومات

اوتریش یو دموکراتیک فدرالي ریاست او پارلیماني جمهوریت دی.

- اوتریش ټوله تقریباً 84,000 مربع کیلومیتره منطقه لري.
- اوتریش شاوخوا 8.5 ملیونه اوسېدونکي لري.
- اوتریش له نهه فدرالي ولایتونو جوړ دی چې هر ولایت یو مرکز ښار لري.
- د اوتریش چارچاپېر اته ګاونډي هیوادونه دي.
- اوتریش د اروپایي اتحادیې (EU) غړی دی.
- اوتریش کې رسمي او تر ټولو مهمه ژبه الماني ده.
- اوتریش کې د پیسو واحد یورو (€) ده.

اوتریش له نهو فدرالي ولایتونو جوړ دی

عمومي کتنه

- ب• هغه حقایق او ارقام چې تاسو ترې اوتریش کې د ژوند پر مهال باید خبر یاست.
- د اوتریش د تاریخ علم هم اوتریش کې د کامیاب شریک ژوند په اړه ډېر گټور دی.

مونږ غواړو چې تاسو سره اوتریش کې د ژوند پیلولو لپاره تر امکاني حده بهتره مرسته وکړو. دا سند به تاسو ته اوتریش کې د ټولنیز نظم په اړه ابتدایي لارښوونه او مهمه عمومي کتنه وړاندې کړي - یو داسې ټولنیز نظم چې تاسو یې باید اطاعت وکړئ.

اوتریش زمونږ ټولنه کې ستاسو مثبتې ونډې ته ښه راغلاست وایي او مونږ غواړو چې په دې حواله درسره کومک وکړو. مونږ اوتریش کې ستاسو د راتلونکي ژوند لپاره تاسو ته هر بریالیتوب غواړو.

Ilan Knapp
Karin Kneissl
Christian Stadler

2. د مسلکي استعدادونو ترلاسه کول او کارول

په اوتریش کې مونږ تمه لرو چې خلک مسلکي استعدادونه ترلاسه کړي او بیا د کار له لارې د خپل ژوند مالي چارې حل کړي. له دې امله، کار بازار کې د بریالیتوب د ترلاسه کولو لپاره په تاسو لازمه ده چې پاخه استعدادونه ولرئ کوم چې تاسو د تعلیم او ټریننګ له لارې ترلاسه کوئ. د ترلاسه شوو مهارتونو او استعدادونو کارول به تاسو په دې وتوانوي چې د خپل ځان او خپل فامیل لپاره یو په مالي توګه باثباته ژوند جوړ کړئ. ځینې خلک ښایي په دې (نور) ونه توانېږي چې خپل ځان ته عاید پیدا کړي. که هغوی مرستې ته اړتیا ولري، نو هغوی ریاست ته د کومک لپاره مخ اړولی شي. خو په اوتریش کې دا پیوستون یوازې په هغه صورت کې چلېدلی شي چې کوم خلک د کار لپاره جوړ دي هغوی اصلاً کار وکړي او ټیکس، محصولات او د ټولنیز تحفظ پیسې ادا کړي، تر څو دا خبره یقیني شي چې دا سیستم په دوامي توګه فعالیت کوي. نو له دې امله تاسو هم باید څومره ژر چې کېدلی شي د کار په پیدا کولو دې سیستم کې خپله برخه ورکړئ.

3. په بنیادي او بشري حقونو پوهېدل، د رول ماډل په توګه کار کول

بنیادي او بشري حقونه د اوتریش د حقوقي سیستم بنسټونه دي.

دوی د بشري کرامت پر اساس زمونږ هیواد کې په سوله یو بل سره ژوند کول یقیني کوي. په دې توګه دا ډېره مهمه ده چې تاسو په دې بنیادي ارزښتونو پوه شئ، احترام یې وکړئ او عمل پرې وکړئ. مونږ غواړو چې تاسو پوه شئ چې دا ارزښتونه ولې مونږ لپاره دومره مهم دي. په تاسو لازمه ده چې زمونږ د ارزښتونو د سیستم د خپلولو توان ترلاسه کړئ. مونږ له تاسو تمه لرو چې د اوتریش په ژوند کې خپله مثبته ونډه ترسره کړئ.

اوتریش هر سړي او ښځې ته پرته له دې توپیره چې اصلیت یا شالید یې څه دی عادلانه موقعې برابروي. په بدل کې، اوتریش له هر چا تمه لري چې یو سوله ییز او مسوولیت لرونکي شریک ژوند ته ژمن واوسي او د قانون احترام او اطاعت وکړي.

هغه قواعد د کومو پر اساس چې خلک اوتریش کې له یو بل سره ژوند کوي ښایي ستاسو د خپل وطن څخه مختلف وي. هر څو که تاسو ښایي زمونږ له قوانینو او قواعدو سره عادت نه یاست، خو هر څوک چې اوتریش ته مهاجرت کوي باید د هغوی اطاعت وکړي. که تاسو پوښتنې لرئ نو هر وخت کولی شئ هغو خلکو ته چې دلته یې زیات وخت ژوند کړی مراجعه وکړئ. هغوی به تاسو سره په مرسته کولو خوشحاله شي.

د متخصصینو د ډلې لخوا تعارفي څرګندونې

ادغام د اوتریش د ټولنې د غړي جوړېدو لپاره اړین دی.

مواقعو او امکاناتو یوه پراخه سلسله خلاصېږي. له دې مواقعو استفاده وکړئ. له تاسو تمه کېږي چې اوتریش کې په اقتصادي، ټولنیز، سیاسي او کولتوري پروسو کې برخه واخلئ. خو تاسو ددې توان یوازې هغه وخت لرئ چې تاسو خپل مهارتونه او ظرفیتونه وکاروئ او/یا یې بهتر کړئ، نوي استعدادونه ترلاسه کړئ او نوي شیان زده کړئ. په تاسو بیا لازمه ده چې دغه استعدادونه د اوتریش په کار بازار کې وکاروئ. دا تاسو لپاره یوازینۍ لاره ده چې د ژوند عاید ولرئ او د خپل ځان او فامیل مصارف پوره کړئ - کوم چې یو مطلق ضرورت دی.

تاسو همداراز باید په خپل غیر مسلکي ژوند کې د اوتریش د ټولنې غړي جوړ شئ. تاسو نوو خلکو سره لیدلی شئ او نوې ټولنیزې اړیکې جوړولی شئ. ټول مواقع او امکانات چې په اوتریش کې وړاندې کېږي اساس یې پر بنیادي او بشري حقونو دی. هر څوک دا حقونه لري. هغه بنسټیز ارزښت چې د بنیادي او بشري حقونو اساس جوړوي بشري کرامت دی.

هغه بنیادي او بشري حقونه د اوتریش په قانون کې ځای ورکړی شوی دا پکې د بېلګې په توګه شامل دي:

- **بشري کرامت:** ټول خلک برابر دي.
- **ښځې او سړي یو** شان حقونه او مکلفیتونه لري.
- **ازادي:** هر تن ازاد دی چې خپل ژوند په خپله جوړ کړي په دې شرط چې د قانون دننه عمل کوي.
- **دموکراسي:** قانون له خلکو سرچینه اخلي.
- **د قانون حاکمیت:** د چارواکو، پولیسي ځواکونو او محکمو د قانون په حاکمیت کې او د قانوني حاکمیت په اساس ترسره کېږي.
- **د ریاستي ځواک جلاوالی او تقسیم:** ریاستي ځواک په ګڼ شمېر ادارو ویشل شوی دی کومې چې د یو بل نظارت کوي.

له دې بنیادي او بشري حقونو څخه ټول خلک استفاده کوي. پرته له دې توپیره چې دوی له خپلو اصلي هیوادونو راتښتېدلي، اوتریش ته په نورو دلایلو راغلي او که دلته زېږېدلي وي. پرته له دې

توپیره چې دوی کوم مذهب یا عقاید لري، د پوستکي رنګ یې څه دی، سیاسي نظر او یا جنسي هویت یې څه دی. پرته له دې توپیره چې نارینه دي که ښځینه، متاهل دي که مجرد، له واده بغیر پیدا شوي که نه، که بالغان وي که ماشومان، که له کوم اقلیت سره تړون لري او که نه. پرته دې له دې توپیره چې دوی شتمن دي که غریب، صحتمند دي او که نه.

ددې حقونو ضمانت ریاست د خپلو قوانینو پر اساس ورکړی دی. هیڅوک له دې قوانینو پورته ندی - هیڅ چارواکی، هیڅ مذهب، هیڅ کولتوري یا اخلاقي نظر. په اوتریش کې مونږ کولی شو چې خپل نظر ورکړو او په هغو شیانو انتقاد وکړو چې زمونږ نه خوښېږي. مونږ ټول دا وظیفه لرو چې د خپلو حقونو او د نورو خلکو د حقونو حفاظت وکړو.

په اوتریش کې هم خلک تل ازاد او محفوظ نه وو پاتې شوي. ددې حقونو د جوړولو په لور لاره اوږده و او مونږ ددې د ترلاسه کولو لپاره سخته مبارزه کړې ده. خو نن مونږ دا حقونه په بشپړه توګه نورمال ګڼو. بیا هم، مونږ باید ددې خبرې د یقیني کولو لپاره خپلو هڅو ته ادامه ورکړو چې دا همداسې پاتې شي او داسې ونه ګڼو چې خپله به وشي. مونږ له تاسو همداراز تمه لرو چې خپل قوت مونږ سره ریک کړئ او ددې هدف لاسته راوړلو په لور راسره شریک کار وکړئ. په اوتریش کې دا نورمال ده چې د بېلابېلو هیوادونو او کولتورونو خلک یو بل سره په سوله کې شریک ژوند کوي.

په دې حواله اوتریش ته د خلکو د راتګ دلایل پرواه نه لري. د منل شوو کډوالو ادغام زمونږ ټولنه کې د کامیاب شریک ژوند د یقیني کولو لپاره کلیدي دي.

لاندې نکات اوتریش کې د یو کامیاب ژوند د ترسره کولو لپاره په ځانګړې توګه مهم دي:

1. الماني زده کول او په المانۍ خبرې کول

د ټولنې د غړي جوړېدو لپاره اړین دي. د المانۍ ژبې مهارتونه به تاسو په دې وتوانوي چې ستاسو په نږدې ماحول کې څه تېرېږي په هغې پوه شئ او کار پیدا کړئ. په دې حواله د لیکلو او لوستلو مهارتونه په ځانګړي ډول یو مهم رول لري. کله چې تاسو مونږ سره په المانۍ کې خبرې کوئ مونږ خوشالېږو او دا په مونږ د اعتماد او باور کولو یوه نښه ګڼو. دا مهمه ده چې مونږ یو بل بهتر وپېژنو. نو ازاد واوسئ او خپله علاقمندي ښکاره کړئ. دا دواړو طرفو په ګټه ده. او دا به د تعصب په کمېدو او سوء تفاهم نه په ځان ساتنه کې مرسته وکړي.

اغليو او ښاغليو،

اوتريش يو له امکاناتو او مواقعو ډک هيواد دی، کوم چې هر يو تن په دې توانوي چې يو کامياب ژوند وکړي. سوله، شخصي ازادي، احترام او زغم، او همداراز په کار بازار کې د خلکو ډېر فعال دخالت زمونږ د ټولنې د سوکالۍ بنيادونه دي. د اوتريش فدرالي اساسي قانون زمونږ د هغو شريکو ارزښتونو اساس جوړوي چې زمونږ ټولنه يو کوي.

شريک اوسېدل به په اوږد مهال کې يوازې په هغه صورت په سمه طريقه ادامه وکړي که چېرې هغه خلک چې اوتريش ته راځي ځومره ژر چې امکان ولري په ټولنه کې ادغام وکړي. په دې حواله د ادغام معنی ده:

الف) ډيالوګ کې د شريکېدو او الماني کې د ارتباط توان، ب) د کار له لارې مالي خپلواکي، ج) د اوتريش د حقوقي او ارزښتي سيستمونو قبلونه او همداراز د) د ژوند مختلفو طريقو ته احترام.

ددې لپاره چې هغه کډوال او مهاجر چې اوتريش کې اوسېږي زمونږ د ارزښتونو له سيستم سره بلد کړو، د اوتريش د ټولنيز ادغام بوديجه (Österreichischer Integrationsfonds, ÖIF) د بلدۍ سيمينارونه وړاندې کوي په کومو کې چې ګډون کوونو ته اوتريش کې د ژوند د بنيادي اصلونو په اړه معلومات ورکول کېږي. دا روزنيز سند د موجودو سيمينارونو سلسله تکميلوي او درسونو کې د ورکړل شوو موادو جزييات وړاندې کوي، که هغه ګاونډيانو سره د ارتباط، سړو او ښځو سره د برابر چلند خبره وي او که زيات عملي اړخونه، لکه د کورني کثافاتو جلاوالی. د الماني ژبې د زده کولو او د کار په بازار کې د ادغام سره په شريکه دا دلته اوتريش کې د يو ښه پيل لپاره کليدي دي.

Franz Wolf

د اوتريش د ټولنيز ادغام د بوديجې رييس

ګرانو لوستونکو،

تاسو په اوتريش کې ياست - يو داسې هيواد کوم کې چې د ډېرو متنوع اصليتونو او شاليدونو خلک يو بل سره په سوله او ازادۍ کې شريک ژوند کوي. دا اوتريش کې خلکو ته ډېر مواقع ورکوي او دا معنی لري چې هغوی مسووليتونه، حقونه او مکلفيتونه لري. زمونږ شريک ارزښتونه د سوله ييز شريک ژوند اساس جوړوي او زمونږ د ټولنيزې هماهنګۍ لپاره اړين دي.

د هغه چوکاټ دننه چې زمونږ قوانينو تشريح کړی دی او زمونږ د شريکو ارزښتونو په احترام او تعقيب په کولو تاسو اوتريش کې خپل ژوند ته بڼې ورکولو او په خپلو ديني، کولتوري يا روحاني عقايدو عمل کولو کې ازاد ياست. په اوتريش کې قانون له خلکو سرچينه اخلي. بنيادي او بشري حقونه په هر تن تطبيقېږي او اوتريش کې د هر سړي او ښځې لخوا يې په کايناتي توګه تطبيقېدونکو قواعدو په توګه درناوی کېږي او تعقيبول کېږي.

په همدې توګه، دا مونږ لپاره مهمه ده چې په اوتريش کې هر سړی او ښځه په مهمو ټولنيزو پروسو کې برخه واخلي او د خپل ځان او نورو سړو او ښځو مسووليت په غاړه واخلي. ددې هدف لپاره دا ضروري ده چې سړي او ښځې په تعليمي سيستم کې برخه واخلي او په کار بازار کې له خپلو مهارتونو او استعدادونو کار واخلي. دا يوازينۍ لاره ده چې مونږ وتوانوو چې مونږ راتلونکي کې د خپل ژوند د لوړ معيار په روان ساتلو توانوي.

دا روزنيز سند غواړي چې تاسو سره زمونږ هيواد کې د ادغام په پروسه کې په بهتره امکاني طريقه کومک وکړي. دا د هغو اساسي قواعدو چې زمونږ پر شريک ژوند حاکم دي په اړه ډېر اړوند معلومات وړاندې کوي. دې سند کې همداراز اوتريش کې د ورځني ژوند په مهمو اړخونو ډېر ګټور معلومات شامل دي. مونږ له تاسو تمه لرو چې زمونږ په کاري او ټولنيز ژوند کې په ډېر فعاليت برخه واخلئ او ستاسو ګډون ته هرکلی وايو.

زه اوتريش کې ستاسو د نوي ژوند لپاره تاسو ته برياليتوب غواړم.

Sebastian Kurz

اروپا، ټولنه کې د ادغام او بهرنيو چارو لپاره مرکزي وزير

د منځپانګې فهرست

133 پېژندګلوی
133 ټولنيز ادغام لپاره د مرکزي وزير او د اوتريش د ټولنيز ادغام د بوديجې د رييس مقدمه
131 د متخصصينو د ډلې لخوا تعارفي څرګندونې

127 عمومي کتنه
125 عمومي معلومات
124 تاريخ او په اوسني اوتريش پې اغېزې

119 د ژبې او تعليم اهميت
117 پېژندګلوی
116 ژبه
115 په اوتريش کې حرفوي تعليم د شاګردۍ ټريننګ
113 د بالغانو تعليم
113 حقوق او مکلفيتونه

109 د کار بازار او اقتصاد
108 پېژندګلوی
106 د روزګار مختلفې بڼې
104 لازمي بيمه
104 په کار بازار کې برابر مواقع او برابر چلند
103 د پيسو معامله

101 روغتيايي پاملرنه
100 پېژندګلوی
98 عمومي معلومات
97 عاجلې شمېرې
96 وقايوي روغتيايي پاملرنه

95 کور او ښه ګاونډيتوب
94 پېژندګلوی
93 کورني قواعد
92 د استراحت ساعتونه او د شپې د وخت پراوونه
91 د کثافاتو تلفول
90 د ګاونډيتوب غير رسمي اصول

89 د شريک اوسېدنې اصلونه – حقوقي ادغام
88 پېژندګلوی
87 بشري کرامت - د بنيادي او بشري حقونو پر اساس
85 ازادي – د مدني قوانينو او ازاديو، مسووليت او پيوستون پر اساس
83 حفاظت او امنيت – د قوت د جلاوالي او تقسيم، دموکراسی او د قانون د حاکميت پر اساس

79 تنوع او شريک اوسېدل – کولتوري ادغام
78 پېژندګلوی
77 د مذهب او رياست جلاوالی
76 مذهبونه
75 فاميل او يو بل سره ژوند
75 فاميلي ژوند له تاوتريخوالي پاک
74 داوطلب فعاليتونه
73 بين الکولتوري ارتباط

د ارزښتونو او بلدتیا د کورس لپاره روزنيز سند

زما ژوند په اوتريش کې

مواقع او قواعد

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

ÖIF ÖSTERREICHISCHER INTEGRATIONS FONDS

يادونه

په دې روزنيز سند کې تر کومه حده چې امکان لري ساده توري کارول شوي دي. هدف يې ددې خبرې يقيني کول دي چې دې نه هغو کډوالو سره د اړوندو معلوماتو په شريکولو کې هم استفاده وشي کوم چې د المانۍ محدوده پوهه لري. نتیجتاً، مشخص جزييات ځينې وختونه په يوه زياته عامه طريقه وړاندې کړی شوي دي.
ددې روزنيز سند اساس د «اتريش کې شريک اوسېدل - زمونږ په ارزښتونو متحد» نومي کتابچه ده چې اروپا، ټولنه کې د ادغام او بهرنيو چارو لپاره د مرکزي وزارت لخوا خپره شوې، يو داسې سند چې لومړي ځل لپاره ټولنه کې د ادغام په حواله زمونږ د بنيادي ارزښتونو يوه تفصيلي عمومي کتنه وړاندې کوي.

چاپ چارې

خپروونکی: اروپا، ټولنه کې د ادغام او بهرنيو چارو لپاره مرکزي وزارت،
Minoritenplatz 8, 1010 Wien, www.bmeia.gv.at
د امتياز خښتن/جوړوونکی: د اوتريش د ټولنيز ادغام بوديجه
Schlachthausgasse 30, 1030 Wien, www.integrationsfonds.at

سلب مسؤليت

دا سند اساسي معلومات وړاندې کوي؛ مشخص جزييات ترې قصداً حذف کړی شوي دي. هغه معلومات چې په دې سند کې شامل کړی شوي په ډېر احتياط او توجو راغونډ کړی شوي دي. ټول ورکړل شوي معلومات د تغير وړ دي او په استثناء د هر کوم مسؤليت. ددې روزنيز سند مشري سړو او ښځو دواړو په برابرۍ کړې ده.

د ارزښتونو او بلدتیا د کورس لپاره روزنیز سند

زما ژوند په اوتریش کې

مواقع او قواعد

ÖIF
ÖSTERREICHISCHER
INTEGRATIONS
FONDS

EUROPA
INTEGRATION
ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH